

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MUSLIMSKÉ KOMUNITY V EU

Autor práce: Ludmila Večeřová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Danics Štefan, PhD.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění.

.....
Ludmila Večeřová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, PhD. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Rovněž děkuji svojí rodině a přátelům za jejich podporu.

Abstrakt

VEČEŘOVÁ, L. *Muslimské komunity v EU : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012. 49s. Vedoucí bakalářské práce : doc. Ing. Dr. Štefan Danics, PhD.

Klíčová slova: asimilace, euroislám, integrace, islám, islamofobie.

Bakalářská práce věnuje pozornost interakci mezi muslimskými komunitami a Evropskou unií. V tomto ohledu analyzuje postavení muslimů v jednotlivých členských zemích Evropské unie. Nejprve se snaží autorka ukázat kolik muslimů žije v jednotlivých zemích EU a jak se jejich počet bude vyvíjet do budoucna. V tomto kontextu potom popisuje možné problémy, které jsou spjaté s integrací muslimů v rámci EU. V neposlední řadě autorka přibližuje pojem „euroislám“ a to v teoretické a praktické rovině.

Abstract

VEČEŘOVÁ , L. *Muslim Communities in the EU : Bachelor Thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 49 p.
Supervisor : doc. Ing. Dr. Štefan Danics, PhD.

Key words: assimilation, Euroislam, integration, Islam, Islamophobia.

The bachelor thesis focuses on the interaction between Muslim communities and the European Union. It analyzes the Muslims' status in the EU countries. The author shows how many Muslims live in the EU countries and gives the estimated future numbers. With regards to this fact, she describes possible problems connected with the integration of the Muslims within the EU. Last but not least the author focuses on the "Euroislam" concept both from practical and theoretical points of view.

OBSAH

Úvod	7
1. Cíl a metodika bakalářské práce.....	8
2. Islám a Evropa	10
2.1 Původ islámu	10
2.1.1 Korán	11
2.1.2 Pět pilířů islámu	12
2.1.3 Islámský právní systém.....	14
2.2 Počty muslimů, jejich příliv do Evropy a scénáře dalšího vývoje 	17
2.3 Šíření islámu	23
3. Místo a úloha euroislámu.....	24
4. Problémy bránící muslimům integrovat se do členských zemí EU.....	27
4.1 Integrace a asimilace.....	28
4.2 Předsudky	37
4.3 Islamofobie	38
Závěr	42
Seznam použitých zdrojů	45

Úvod

Dějiny vztahů mezi Evropou a islámským světem by se daly označit za dějiny neporozumění, předsudků a falešných představ. Příliš často jsou Evropa a islámský svět chápány, jako dva monolitní bloky, ale ve skutečnosti se tyto dva světy navzájem prolínají již od nepaměti.

Podle kvalifikovaných odhadů žije v Evropě okolo 45 miliónů muslimů s tím, že převážná část muslimské komunity přišla do Evropy z hospodářských a ekonomických důvodů. Tito přistěhovalci byli povětšinou chudí a nevzdělaní, ve svých nových domovech zastávali málo kvalifikovanou práci. Později k nim přibýly i jejich rodiny. Jejich potomci se nevrátili do zemí svého původu, ale zůstali natrvalo v Evropě.

Tato práce poukazuje především na problematiku spojenou s muslimskými komunitami v Evropské unii, muslimskou populaci a islámem jako takovým. Stále intenzivněji se diskutuje o problémech spojených s nárůstem a přítomností cizinců, a to především muslimů v Evropské unii.

Islám patří mezi nejdiskutovanější náboženství v poslední době, které je často spojováno s teroristickými útoky a je západní společností často kritizován za postoj k ženám, praktikování tělesných trestů a za zákaz odpadnutí od víry. Toto náboženství se zabývá otázkami nejenom ohledně víry, ale také každodenního života, mezilidských vztahů, trestního práva, vztahu k nemuslimskému okolí, aj.. Islám není jen náboženstvím, ale především představuje i styl života a komplexní životní cestu. Podle některých názorů se i z tohoto důvodu islám potýká s určitou mírou neúspěšné integrace části muslimské komunity v evropské společnosti. Musíme si uvědomit, že při jakékoliv zmínce o islámu v dnešním evropském kontextu je, že islám není žádný cizí jev. Islám se nyní stává evropským náboženstvím. Islám není nic nového, neboť islám je přítomen v řadě evropských zemí a stal se součástí každodenního života evropských zemí.

Téma muslimských komunit v Evropské unii považují za velmi aktuální vzhledem k vysokému nárůstu počtu muslimů v zemích Evropské unie. Téma práce lze vnímat z různých pohledů, kdy se práce zaměřuje především na problematiku spojenou s narůstající muslimskou populací v Evropské unii, na kterou poukazují stále častěji celosvětová media. Je důležité a to nejen pro občany Evropské unie si vysvětlit základní pojmy spojené s muslimskou populací a poukázat na problematiku s tímto spojenou.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem práce je nastínit problematiku muslimských komunit v Evropské unii s důrazem na jejich problémy v rámci procesu evropské integrace. Autorka své úvahy odvíjí od toho kolik muslimů se má vlastně v rámci EU integrovat a jaké to přinese problémy. Situace je totiž komplikována tím, že oficiální statistiky neexistují, a proto se musí vycházet z tzv. kvalifikovaných odhadů, tj. jedná se o stanovení přibližného počtu muslimů a jejich předpokládaný vývoj v EU.

Půjde o rozbor muslimských komunit na území Evropské unie s důrazem na jejich kulturní a náboženské rozdíly, problémy s jejich životem uvnitř Evropské unie, jak ze strany muslimů, tak ze strany Evropanů. Na začátku práce budou objasněny kvalifikované odhady počtů muslimů na území EU a jejich předpokládaný vývoj. Základní údaje a význam euroislámu. Rovněž bude zhodnocena otázka postupné islamizace Evropské unie.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř kapitol, které na sebe budou z části vzájemně navazovat. V jednotlivých kapitolách budou charakterizovány základní pojmy. V tomto ohledu budou analyzovány problémy, které brání muslimům v plné integraci do jednotlivých členských zemí Evropské unie.

Výchozí metodou této bakalářské práce bude použita analýza použité literatury a dat, kdy následná syntéza informací získaných z těchto zdrojů bude součástí řešení problematiky v každé kapitole. Vzhledem ke zvolenému tématu budou tedy v práci použity především metody: kvantitativního výzkumu, sběr dat, analýza dat, syntéza výsledků, dedukce, deskripce a komparace.

Druhá kapitola se bude blíže zabývat kvalifikovanými odhady počtů muslimů v jednotlivých členských zemích Evropské unie, kdy bude důraz kladen na jejich další vývoj. Součástí této kapitoly bude i okrajové seznámení s pojmem islám a základními údaji o něm a jeho šíření. V této kapitole bude použito především metody: sběru dat, deskripce a komparace.

Třetí kapitola bude analyzovat euroislám, kdy tento pojem bude více přiblížen a zároveň bude nastíněn jeho smysl a vznik pro Evropskou unii.

Čtvrtá kapitola bude zaměřena na problémy bránící muslimům plně se integrovat v členských zemích Evropské unie. Pozornost bude soustředěna na asimilaci, integraci, předsudky a další pojmy s tímto fenoménem spojené. Dále se bude zabírat pojmem „islamofobie“, který má základ v xenofobii. Bude zde zohledněna otázka obavy

z masové migrační „muslimské“ vlny. Pro tuto kapitolu budou použity metody: sběr dat a následně jejich analýza.

Na závěr bude celá práce zhodnocena, přičemž bude nastíněna otázka dalšího vývoje vztahů Evropské unie a muslimského světa.

Téma muslimských komunit ve vztahu k Evropské unii a islámu samotného považuji za velmi aktuální, neboť se v poslední době stále častěji hovoří o narůstajícím počtu muslimské populace v Evropské unii, a proto se mnoho Evropanů obává toho, jaké to bude mít důsledky s tím, že tato práce některé rozebírá.

2. Islám a Evropa

Evropská unie je svého druhu ojedinělé společenství 27 evropských zemí, jež spojuje hospodářské a politické partnerství, její rozloha je 4 miliony km², žije v ní více než 502 milionů obyvatel. Není pochyb o tom, že islám je dnes v Evropě druhé největší náboženství a muslimové jsou nejrychleji rostoucí populací. Oficiální statistický úřad Evropské unie, Eurostat, neshromažďuje žádné údaje o náboženské příslušnosti, neboť právní úprava některých členských států neumožňuje shromažďovat údaje o náboženství pro statistiky.¹ Z politického hlediska je sledování těchto údajů bráno jako nekorektní. Není proto možné, s přesností říci kolik vlastně žije v Evropské unii muslimů celkem. Lze se však domnívat, že Evropu čeká zásadní demografická proměna. Do zemí Evropské unie se stěhuje stále více muslimů a jejich počet se podle britského listu *The Daily Telegraph*² v příštích šesti letech zdvojnásobí.

2.1 Původ islámu

Slovo „islám“ pochází z arabštiny a znamená „podřízení se“ nebo „odevzdání se“ jedinému Bohu (Alláhovi) a je odvozené od slovního základu „silim“, resp. „salám“, což znamená „mír“. V náboženském smyslu slova, islám znamená „úplné odevzdání se do vůle Alláha a podřízení se Jeho příkázáním“.

Původ islámu souvisí s prorokem Mohammedem (Muhammad Ibn Abdulláh), který se narodil v arabské Mekce kolem roku 571 po Kristu na západě Arabského poloostrova. V této době existovalo mezi dvěma velkými říšemi východu a západu – Persií a Byzancií jakési mocenské vakuum. Mekka byla v té době střediskem bohatého karavanského obchodu mezi jižní Arábií a Středomořím. V útlém věku Mohammed osiřel a byl vychováván postupně několika příbuznými. Jednou ho bohatý strýček Abú Talib poslal za obchodem na sever, kde se Mohammed údajně setkal s křesťany. V pětadvaceti letech byl překvapivě požádán o ruku bohatou čtyřicetiletou vdovou jménem Chadidža. Ta mu pak porodila tři dcery, ale žádného syna. Ve středním věku začal Mohammed projevovat mystické sklony a postupně si zvykl pravidelně odcházet do hor za meditací. Při jedné takové příležitosti, to už mu bylo asi čtyřicet, měl zjevení, kdy se mu zjevila andělská postava Džibríla (Gabriela) jež ho vyzval, aby odsoudil

¹ Herding, M., *Muslims in European politics* [online]. 2009 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.euro-islam.info/key-issues/political-representation>>.

² Novinky, *Každý pátý občan EU bude za čtyřicet let muslim* [online]. 10. 8. 2009 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/175981-kazdy-paty-obcan-eu-bude-za-ctyricet-let-muslim.html>>.

a vzdal se pohanství a polyteismu vládnoucího v Mekce a začal hlásat existenci jediného Boha- Alláha. I manželka se mu snažila všemožně dodávat síly, ale v v prvních deseti letech se k němu připojilo pouze několik následovníků. Někteří z nich byli významní občané, později známí jako Společníci.³

Mekku nakonec Mohammed musel opustit. Přijal pozvání do Jathribu (pozdější Mediny), aby se svými prorockými schopnostmi pomohl konsolidovat tamní společenské poměry. Mohammedův odchod z Mekky a začátek slavného medinského období roku 622 je dodnes připomínán, neboť tvoří počátek muslimského kalendáře.

Medínské období přineslo Mohammedovi a jeho posluchačům řadu proroctví, která se týkají praktického života muslimů (tedy těch, kdo se podřídili vůli Boží) a učení vznikajícího islámu. Proroctví tak nemají jen náboženský obsah, ale prorok je i politikem a zákonodárcem. Bylo to také období několika válek s konkurenční Mekkou, během nichž se duchovní úsilí (džihád) projevilo i jako ozbrojený boj. Války nakonec vedly k porážce Mohammedových nepřátel a k jeho triumfálnímu návratu do Mekky roku 630.⁴

Následující dva roky strávil Mohammed sjednocováním arabských kmenů, načež pak v roce 632 náhle zemřel, aniž by jmenoval svého nástupce.

2.1.1 Korán

Proroctví, která Mohammed šířil, byla postupně písemně zapsána a tím vznikl Korán, který je pro všechny muslimy daleko posvátnějším dílem než Bible pro většinu křesťanů. Definitivní autorizovanou verzi textu Koránu dal dohromady Utmán, třetí kalif islámu.

Ačkoli Korán lze vykládat i v jiných jazycích, nikdy jej není možné řádně přeložit, protože integrální součástí jeho svatosti je jeho vyjádření v arabštině. V tomto jazyce byl sepsán a v arabštině jej také všichni muslimové recitují, čímž současně udržují čistotu tohoto jazyka a identifikují islám do značné míry s arabsky hovořícími národy.⁵

Korán se skládá ze 114 súr (tj. kapitol rozdělených do veršů), řazených přibližně podle délky od nejdelší po nejkratší. Jejich obsahem je především naléhavá výzva k víře v jediného Boha (arabsky Alláha), k projevování náboženské úcty pouze jemu

³ BUTTERWORTH, J., LANGLEY, M. a ALLAN, J. *Víry a vyznání*. Praha: Slovart, 1994, s. 60-61.

⁴ VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha: Portál, 2004, s. 301.

⁵ BARRETT, D. V. *Sekty, kulty & alternativní náboženství*. Praha: IŽ, 1998, s. 31.

a k oddanosti do jeho vůle. Alláhovým majestátním hlasem jsou muslimští posluchači či čtenáři vyzýváni ke zbožnému a mravnému životu, jehož význam je podtržen barvitým líčením osudu člověka po smrti. Korán také obsahuje řadu příkazů, které se týkají praktického denního života, rodinného, manželského, trestního a obchodního práva. Nepřeslechnutelný je jeho tón soucitu s neprivilegovanými vrstvami společnosti a apel na solidaritu muslimů. Dalšími zdroji inspirace a instrukcí pro muslimy jsou nejen Korán, ale i sunna, soubor zvyklostí, které jsou prověřeny buď minulými generacemi, nebo pocházejí z hadíthů, Mohammedových výroků a činů, které nejsou v Koránu zaznamenány. Sunna často upřesňuje provádění příkazů Koránu. Věrohodnost hadíthů je podepřena řetězcem Tridentů, kteří svědčí o tom, že ten který výrok nebo čin pochází od Mohammeda nebo z jeho nejbližšího okolí.

2.1.2 Pět pilířů islámu

Z Koránu a sunny je odvozeno tzv. islámské právo šaría. Je chápáno, jako Boží řád pro lidstva je rozpracováno do podrobností nejrůznějších životních situací. Zahrnuje i náboženské povinnosti muslimů a víru jako hlavní z nich. Nejdůležitějších náboženských povinností je pět a tvoří tzv. pět pilířů islámu.

Prvním a základním pilířem je náboženské vyznání (*šaháda*). „Formule vyznání víry zní: „Lá iláha illá 'Iláhi wa Muhammadun rasúlu'lláhi" - Není božstva kromě Boha a Muhammad je posel Boží. Kdokoli, kdo toto vyznání víry pronese, v přítomnosti dvou dalších muslimů se stává formálně muslimem. Každý muslim odřikává *šahádu* několikrát denně, protože je součástí modlitby. Muslim ji má, v ideálním případě, odříkat jako svá poslední slova před smrtí, aby byl způsobilý nastoupit cestu do ráje. Pak je nazýván *šahídem* (vyznavačem), který dokazuje hloubku své víry, je osvobozen od výslechu andělů a na onom světě pak přebývá v blízkosti Božího trůnu.“⁶

Druhým pilířem je modlitba (*salát*). Modlitba muslimů je založena na pěti modlitbách během tří denních období: za úsvitu, v poledne, odpoledne mezi polednem a západem slunce, při západu slunce a v noci. Modlitbě předchází částečné obřadní omývání. Modlitba se vykonává v přesně stanoveném pořadí, při němž věřící zaujímá tři specifické pozice: stání, sklonění a padnutí na tvář.⁷ Je to vlastně jediná pravidelná islámská bohoslužba. Dále se při modlitbě dodržuje předepsané cudné ošacení, pokud možno má probíhat modlitba společně na daném místě, směr modlitby by měl směřovat

⁶ PITNEROVÁ, V. *Islám v české republice*. Olomouc, [online]. 2010 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/in5ar1/pdf/Dipl_pr_final.pdf>.

⁷ HAERI, F. *Islám*. Praha: Ikar, 2001, s. 64-65.

k Mekce (*Ka'bě*). K modlitbě muslimy svolává muezzin z minaretu mešity. Nejdůležitější modlitba je páteční polední, kdyby všichni věřící muži měli přijít do mešity.

Třetím pilířem islámu je půst (*Sawm*). Znamená půst nejenom pití, ale i jídla, kouření a pohlavního styku a dalších požitků těla od východu do západu slunce po celý měsíc ramadán. Muslim by se také měl vyvarovat pomluv, neslušných řečí, hádek a konat dobré skutky. Ramadán je devátým měsícem muslimského lunárního kalendáře a také měsícem, ve kterém byl Mohammedovi poprvé zjeven Korán. Lunární kalendář se na rozdíl od slunečního kalendáře pohybuje, z čehož plyne, že půst začíná každý rok zpravidla o jedenáct dní dříve než v roce předchozím a trvá dvacet devět nebo třicet dní. Půst musí dodržovat všichni dospělí, duševně a tělesně zdraví. Povinnosti jsou zproštěni starší a nemocní lidé, těhotné a kojící ženy, lidé na cestách a lidé vykonávající těžkou fyzickou práci.

Čtvrtým pilířem je náboženská daň (*zakát*), jinak bráno také jako almužna. Slovo Zakát vychází z významu „očišťování“ a „růst“. Věřící člověk pomáhá ostatním tak, že jednou za rok dává těm méně šťastným něco ze svého bohatství. Výše těchto „dávek“ činí 2,5% z majetku a náleží chudým, sirotkům. Od běžné charity se liší tím, že tato almužna není dobrovolná. V Islámu bohatství náleží Alláhu, lidé ho mají pouze svěřený, a proto by ho měli využít ku prospěchu společnosti, všech.

Zakát se nevztahuje na otroky, děti, zdravotně nebo tělesně postižené a jinověrce. Náboženská daň tedy není dobročinností ale povinností.⁸

Posledním, pátým, pilířem je pouť do Mekky (*haždž*). Muslim, jemuž to zdravotní stav a hospodářská situace dovolují, je povinen se aspoň jednou za život zúčastnit poutě do Mekky. Poutě má dvě části: jedna se dá vykonat kdykoli v roce (*umra*) a druhá zahrnuje výstup na pahorek Arafát, který lze vykonat jen v jeden konkrétní den v roce (*hadži*). Průběh poutě má svou tradiční formu, složenou z řady úkonů. Muslim, který poutě nastupuje, provádí rituální očišťování a obleče si poutní šat tvořený dvěma bežešvými pruhy bílé látky (*ihrám*), který vyjadřuje rovnost všech muslimů před Bohem. U muslimek tento šat musí zakrývat i hlavu. Základními prvky poutě jsou sedminásobné obcházení Ka'by proti směru hodinových ručiček. Ka'ba je kvádrová budova a do jednoho jejího rohu je zabudován posvátný černý kámen. Poté následuje běh mezi dvěma pahorky nazývanými Safá a Marwa, které jsou symboly

⁸ PITNEROVÁ, V. *Islám v české republice*. Olomouc, [online]. 2010 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z WWW: < http://theses.cz/id/in5ar1/pdf/Dipl_pr_final.pdf.>.

opatrnosti a naděje. Osmého dne měsíce, v němž se koná pouť, musí poutník vystoupat na pahorek Arafát několik kilometrů na východ od Ka'byzhruba od poledne až do západu slunce. Po výstupu na pahorek Arafát dochází v údolí Miná na poušti ke dvěma dalším symbolickým úkonům. Prvním je kamenování satana a druhým je obětování obětího zvířete. Pout' se pro muslimy celého světa stala hlavní událostí roku. Vyvrcholení pouti nazývané svátek obětování (í dal-adhá) se slaví desátého dne pouti. Hadždž tak spojuje celý muslimský svět.⁹ Představuje odpolední prodlévání na planině Arafát východně od Mekky a závěrečná slavnost Íd al-adhá, který se skládá z modliteb a výměny darů mezi muslimy. Po vykonání této poutě získává muslim titul hadži. Mekka a Medína jsou posvátná města muslimů, do kterých je vstup nevěřícím zakázán.

K pilířům víry bývá někdy počítán i již zmiňovaný džihád, tedy usilování na duchovní cestě. Obvykle má podobu vnitřního zápasu zbožného muslima s pokušeními, která ohrožují jeho víru.

Džihád je úkol uložený všem muslimům a má určitou hierarchii, na jejímž počátku je větší džihád, který je namířen proti sobectví a proti nižším sklonům v člověku (od chlípnosti po chtivost a lakotu a další živočišné sklony). Větší džihád je sebeočist'ováním a vnitřní přípravou na náležitý stav, který povede ke správné inspiraci a duchovnímu vedení zevnitř. Dále je tu veliké úsilí ve vztahu k vnějšímu světu, který zahrnuje pomoc druhým, vyučování, zlepšování sociálních podmínek a která vrcholí ochotou člověka vystavit vlastní život nebezpečí a ohrožení, vyžadují-li to okolnosti.¹⁰

2.1.3 Islámský právní systém

Islámská právní věda je tak rozsáhlá, a nalezneme v ní tolik variant či detailních rozřešení a rozsudků, že ji nelze podrobně v této práci popsat. V této podkapitole se snažíme stručně přiblížit hlavní dva systémy.

Společenský život muslimské obce, tzn. těch, kteří se odevzdali do vůle Alláha a stali se muslimy, usměrňoval na počátku korán a „živá tradice“ zachovávaná pamětníky a vrstevníky Proroka. Dokud byl islám uzavřen do prostoru Arabského poloostrova, stačily tyto zdroje islámského práva regulovat veřejné, rodinné a lidské vztahy. Jakmile však islám překročil hranice posvátných měst Medíny a Mekky a stal se ideologií umajovské expanze, medínská právní škola, nazvaná později podle Málíka Ibn Anase (715-795), málíkovskou, nestačila novým politickým a společenským potřebám.

^{9, 10} HAERI, F. *Islám*. Praha: Ikar, 2001, s. 70-71.

Není proto divu, že Umajjovci hledali cestu, jak právo vytrhnout z regionální omezenosti a jak mu dát univerzálnější rozměr. Rozpory mezi obecnými zásadami a praxí v islámu na jedné straně a četnost právních interpretací koránu a tradic na straně druhé vedly Muhammada Ibn Idríse aš-Šáfíiho (767-820) k tomu, aby hledal vedle koránu, který je velmi obrazný a v mnoha směrech spíše náznakový než věcný, pro běžný život bližší východisko práva. Poté jako základní zdroj práva označil sunnu, opírající se výhradně o tradice, které připomínaly výroky a činy Proroka.

Sunnu, tvořenou výhradně hadísy (původ tradic) o Mohammedovi, jasně oddělil a nadřadil nad „živou tradicí“, která čerpala také z výroků a činů Prorokových druhů a z praxe muslimské obce prvních, volených chalífů (nástupců). Úspěch sunny je možno spojovat s řadou příčin politické, společenské a kulturní povahy. Islám se z původně obrazného a poněkud tajemného učení měnil v praktické náboženství. Bylo proto přirozené, že se islám stále více přibližoval běžné lidské zkušenosti. Zbavoval se všeho mlhavého a abstraktního, co bylo vzdálené myšlení prostých věřících.

Islám získal v sunně další zdroj práva. Ve srovnání s koránem to byl pramen praktičtější, snáze využitelný při řešení praktických otázek právní povahy. Avšak sunna nebyla tím, co završovalo systém islámského práva. Byla jen dalším, i když velmi podstatným, článkem jeho stavby. Jsou-li korán a sunna zdroji práva v islámu a současně představují východisko k poznání Alláha a jeho záměrů na tomto světě, pak je třeba ještě určitých pravidel, na jejichž základě lze odvozovat povinnosti muslima náboženské a právní povahy. Systém pravidel tohoto druhu představuje šaría, chápána jako Boží zákon.

Samotné slovo šaría zahrnuje starší význam cesty ke zdroji vody nebo vyšlapané stezky, po níž je třeba kráčet. Proto také v náboženském slovníku islámu dostala šaría význam cesty, která má být následována, záruky jistoty a bezpečí. Šaría zavazuje každého muslima k životu podle Božího zákona. Je to systém nařízení a předpisů, které se dotýkají všech stránek života věřících. Stanoví, co a jak je třeba učinit v určitých životních situacích. Předepisuje, jak se chovat při aktech vznešených, například při modlitbě, stejně jako stanoví, co je třeba činit při aktech podstatně prozaičtějších, například při vyměšování. Šaría promlouvá do lidského konání muslimů do všech důsledků a detailů. Obepíná všechny lidské činy a vede k soustavnému náboženskému zhodnocování každého životního kroku muslima a každého jeho činu bez ohledu, zda se jedná z hlediska věčnosti o záležitost závažnou či malichernou. Islám se osvědčil jako pružný systém, schopný se adaptovat v rozmanitém prostředí. Stal se praktickým

a funkčním ideovým a hodnotovým systémem pro celou řadu etnických skupin Asie a Afriky, které muslimové ovládali, nebo které díky obchodu, či v souvislosti s migrací přišly s islámem do styku. Pouze v centrech silných kultur, jako v Indii, v Číně a v Evropě, se islamizační proces prosadil jen okrajově.¹¹

Jako normativní systém prokázala šaría životaschopnost a ovlivnila mnoho sfér osobního i společenského života muslimů. Nepodařilo se však, aby se stala výrazem jednoty politických a náboženských záměrů, jak si to představovali první muslimové. Jejich záměr a cíl přenést náboženský ideál jednoty obce na půdu práva a do podoby státního útvaru, sjednocujícího všechny muslimy, zůstal pouhým snem. Je to však sen, který ani v současnosti neustává, byť v různých modifikacích (fundamentalismus, integristus, islamismus, salafismus, džihádismus, apod.), ovládá srdce a mysl některých muslimských věřících.

Každý právní systém má ve svém základu cíl garantovat spravedlnost. Pokud je tato spravedlnost lidská, spravedlnost z tohoto světa, těžko se dá trvale obhájit neměnnost tohoto práva. Tak, jako se mění společnost a člověk v ní, mění se i pojetí spravedlnosti a následně i právo. Je-li však základem práva spravedlnost Boží, spravedlnost z onoho světa, počítá se a priori s právní neměnností. „Právní systém je dán jednou provždy a věčný zákon Boží je toho trvalou zárukou. Přesto se nelze vyhnout konfliktu mezi neměnným zákonem a proměňující se právní realitou. Řešením se v takovém případě zpravidla stává hledání nových právních zdrojů, které Boží zákon vysvětlují a přibližují ho realitě. Islámské právo je případem nábožensky založeného práva.“¹² Vyvíjelo se nikoliv formou opakovaných novelizací zákoníků, což je běžné u moderních právních systémů, nýbrž formou doplňování interpretačních nástrojů, používaných k výkladu základních pramenů práva, a také rozšiřováním právních zdrojů.

Sunnité a šíité představují dvě hlavní větve islámu. Sunnité tvoří 90-ti procentní většinu, šíité 10-ti procentní menšinu. Sunnité pokládají právo Šaría, uskutečňované za souhlasu náboženského společenství, za vůdčí hodnotu svého života a věří, že chalífové (panující vůdci), kteří nastoupili po Mohammedovi, byli jeho oprávněnými pokračovateli. Šíité jsou přesvědčeni, že po Mohammedovi mohou nastupovat jenom potomci jeho dcery Fátimy a jejího manžela Alího. Věřící, že po Alím vyslal Bůh potomky Alího imámy jako své neomylné posly.¹³

^{11, 12} KŘÍKAVOVÁ, A. et al. *Islám: ideál a skutečnost*. Praha: Baset, 2002, s. 35-41.

¹³ LANGLEY, M. *Náboženství*. Praha, 2000, s. 59.

2.2 Počty muslimů v Evropě a scénáře dalšího vývoje

Islám je univerzální víra, má své stoupence, nejen v zemích odkud vzešel, ale i v Evropě, Africe, Severní a Jižní Americe. Převládá na Středním Východě, v Malé Asii, v kavkazské oblasti, na severu indického subkontinentu, v jižní Asii a Indonésii, severní a východní Africe. Islám spojuje přibližně více jak jeden a půl miliardy lidí různé barvy pleti, kteří pocházejí z národů celého světa. Podle údajů uvedených v knize Benjamina Kurase, byla islámská okupace vyčíslena přibližně takto: Francie oficiálně 10 %, neoficiálně 15% populace. Holandsko oficiálně 8%, neoficiálně přes 12%. Německo oficiálně 7%, neoficiálně přes 10%. Dánsko asi 5%. Británie oficiálně 4%, neoficiálně neměl přibližnou představu ani ministr vnitra. Itálie oficiálně 3%, ale spíš dvojnásobek. Evropská unie jako celek odhaduje pětadvacet milionů muslimských občanů, ale přítomnost muslimských imigrantů neregistrovaných nebo nelegálních by tento počet možná zdvojnásobila. Každým rokem přichází nejméně půl milionu, ale spíš až milion. Porodnost průměrné muslimské rodiny je 6, evropské 1,5.¹⁴ Tyto údaje jsou staré šest let. „Dalšími údaji z června roku 2009, které přinesla strategická zpráva Evropské unie, o přistěhovalectví ukazuje, že Evropa zaznamenala nárůst imigrace z celého světa za poslední desetiletí. Ukazuje celkem 18,5 milionů registrovaných přistěhovalců třetích zemí a odhadem 8 milionů nelegálních přistěhovalců žijících v Evropské unii. Podle studie z roku 2008 Brookings, ukazují země EU s největším procentem muslimů, kteří jsou ve Francii na cca 8 procentech, v Nizozemí se odhaduje 6 procent, Německo na 4 procenta a ve Spojeném království na 3 procenta populace. Kdy muslimská populace je o 20 procent vyšší než v některých hlavních městech EU.“¹⁵ Novější údaje z dostupných zdrojů uvádějí, pokud jde o naprostá čísla: Francie má největší populaci muslimů s přibližně 4,5 milionu v zemi dnes. Spolu s velkou muslimskou populací ve Francii, tam jsou také přibližně 3 miliony muslimů v Německu, 1,5 milionů ve Velké Británii a více než půl milionu v Itálii a Nizozemsku. Kromě toho, že největší počet muslimských jednotlivců je ve Francii, která má největší poměrný podíl muslimů, tvoří zhruba 8% z celkového počtu obyvatel. Muslimové v Nizozemsku tvoří téměř 6% z celkového počtu obyvatel. Procento muslimů, kteří žijí v evropských zemích, například v Německu, Rakousku, Švédsku, Řecku a Švýcarsku je zhruba 4% z celkové národní populace. Zatímco muslimové v řadě Itálie tvoří méně než

¹⁴ KURAS, B. *Evropa snů a skutečností*. Praha: Baronet, 2007, s. 134.

¹⁵ Johnson T. *Europe: Integrating Islam* [online]. 2011 [cit. 2011-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.cfr.org/religion/europe-integrating-islam/p8252>>.

2% z celkové populace. Počet muslimů v Evropě vzrostl z 29,6 milionu v roce 1990, na 44,1 milionů v roce 2010. Evropská muslimská populace se očekává vyšší než 58 milionů do roku 2030. Muslimové dnes tvoří asi 6% celkové populace Evropy, oproti 4,1% v roce 1990. Do roku 2030 se očekává, že muslimové budou tvořit 8% evropské populace. Přestože evropská muslimská populace roste, bude evropský podíl na celosvětové muslimské populaci poměrně malý. Očekává se, že v Evropě v roce 2030 bude žít méně než 3 % světových muslimů, což je přibližně stejně jako v roce 2010 (2,7%).¹⁶

V několika evropských zemích rostla poptávka po pracovní síle v 60. a 70. letech byla katalyzátorem pro pohyb tisíců muslimů do zemí jako hostující dělníky. V Německu je například velké procento tureckých muslimů, kteří dnes trvale žijí, kdy nejprve začali přicházet v 60. letech v reakci na domácí nedostatek pracovních sil. I když původní myšlenka byla pro všechny tyto pracovníky, aby opustili zemi poté, co dokončí svou práci, téměř polovina z nich zůstala a nakonec se k nim připojila i jejich rodina. Tento jev hostujících dělníků platí i u muslimů ve Švédsku, Nizozemí, Francii, stejně jako s tureckými, jugoslávskými, a Albánckými dělníky hostujícími ve Švýcarsku, kam dočasně migrovali v 60. a 70. letech a nakonec se zde rozhodli zůstat po skončení zadané práce. Kromě přistěhovalectví motivovaného z ekonomických důvodů, další evropské země jako například Spojené království, které také otevřelo své hranice pro ty, kteří hledají útočiště před politickou nestabilitou nebo nuceným vyhoštěním.

Původní záměr, tj. zaměstnat nájemné zahraniční dělníky pouze na určitou dobu, po níž se měli vrátit domů, nebylo možné dodržet, protože je jednotlivé ekonomiky potřebovaly. Zahraniční dělníci muslimského původu se začali usazovat a na základě nedokonalého imigračního zákonodárství získávat občanství pro sebe a své příbuzné. Nově vznikající komunita se kvantitativně neustále zvětšovala, aniž by mnohdy přijala místní kulturu a způsob života.

Významné muslimské menšiny v Evropě:¹⁷

- Francie (severoafričtí přistěhovalci a jejich potomci - 2., 3. generace)
- Německo (převážně Turci, kteří přijeli za prací do bývalého Západního Německa, tvoří samostatné komunity a často se vracejí do Turecka)

¹⁶ Euro-islam.info. *European Muslim Population to Reach 8% by 2030*. [online]. 30. 1.2011 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.euro-islam.info/2011/01/30/european-muslim-population-to-reach-8-by-2030-report-finds/>>.

¹⁷ Wikipedie: otevřená encyklopedie. *Islám* [online]. 2011 [cit. 2011-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Isl%C3%A1m>>.

- Nizozemsko (převážně severoafričtí přistěhovalci)
- Rusko (v Asijské části)
- Španělsko (převážně afričtí přistěhovalci)
- Švédsko (necelý milion muslimů převážně ve velkých městech)
- Velká Británie (přistěhovalci zvláště z Asie, Indie a Pákistánu, ale i Afriky)

Počet muslimů v Evropské unii neustále stoupá, na základě výzkumu agentury Pew Forum byla vypracována zpráva o budoucnosti globální muslimské populace v letech 2010-2030. V této zprávě se dočteme, že v celosvětovém měřítku, muslimská populace podle prognóz poroste asi dvakrát rychleji než nemuslimská populace v průběhu příštích dvou desetiletí. Tento růst je pouhým odhadem postaveným na aktuálních údajích o obyvatelstvu a předpokladech o demografickém vývoji, tento odhad se může na základě několika různých vlivů změnit, kdy se jedná například o změnu imigračních zákonů, ekonomických podmínek, přírodních katastrof, politických otřesů, vědeckých objevů, ozbrojených konfliktů aj.. Neexistuje žádná záruka, že uvedené údaje se nemohou na základě těchto faktorů změnit.

Počet muslimů v Evropě vzrostl z 29,6 milionů v roce 1990 na 44,1 milionů v roce 2010. Evropská muslimská populace očekává růst na 58 milionů v roce 2030. Muslimové tvoří dnes asi 6% celkové populace Evropy, oproti 4,1% v roce 1990. Do roku 2030 se očekává, že bude muslimská populace tvořit 8% z celkové populace Evropy, kdy toto znamená, že za následujících dvacet let by se měla muslimská populace zvýšit zhruba o jednu třetinu. Přestože evropská muslimská populace roste, v celosvětovém měřítku zůstává tento růst poměrně malý. Méně než 3% celosvětové muslimské populace se očekává žít v Evropě v roce 2030, tedy přibližně stejná část jako v roce 2010, kdy to bylo 2,7%. Největší nárůst se očekává díky pokračující migraci.¹⁸

¹⁸PEW RESEARCH CENTER FORUM O NÁBOŽENSTVÍ A VEŘEJNÉM ŽIVOTĚ. *Budoucnost globálního muslimského obyvatelstva* [online]. 27. 1. 2011 [cit. 2012-03-10]. s. 121. Dostupné z WWW: <http://www.pewforum.org/uploadedFiles/Topics/Religious_Affiliation/Muslim/FutureGlobalMuslimPopulation-WebPDF-Feb10.pdf>.

Tab. 1 Počet muslimů ve vybraných zemích EU a jejich předpokládaný vývoj¹⁹

	ODHADOVANÁ MUSLIMSKÁ POPULACE	ODHADOVANÁ MUSLIMSKÁ POPULACE V %	PLÁNOVANÁ MUSLIMSKÁ POPULACE	PLÁNOVANÁ MUSLIMSKÁ POPULACE V %
ZEMĚ	2010	2010	2030	2030
Belgie	638,000	6	1149,000	10,2
Dánsko	226,000	4,1	317,000	5,6
Finsko	42,000	0,8	105,000	1,9
Francie	4704,000	7,5	6860,000	10,3
Irsko	43,000	0,9	125,000	2,2
Itálie	1583,000	2,6	3199,000	5,4
Lucembursko	11,000	2,3	14,000	2,3
Německo	4119,000	5	5545,000	7,1
Nizozemí	914,000	5,5	1365,000	7,8
Portugalsko	65,000	0,6	65,000	0,6
Rakousko	475,000	5,7	799,000	9,3
Řecko	527,000	4,7	772,000	6,9
Spojené království	2869,000	4,6	5567,000	8,2
Španělsko	1021,000	2,3	1859,000	3,7
Švédsko	451,000	4,9	993,000	9,9
Součet v těchto zemích	17688,000	3,83	28734,000	6,09

Odhady jsou zaokrouhleny na tisíce. Z důvodu zaokrouhlování nemusí být čísla přesná.

Z uvedené tabulky je patrné, že Západní Evropa, která zahrnuje Francii, Německo a Nizozemí očekává největší početní nárůst muslimské populace. Bydlení v této části Evropy se zvýší o 5,1 milionu, z 11,3 milionu v roce 2010 na 16,4 milionů v roce 2030. Muslimský podíl na celkové populaci v západní Evropě se zvýší z 6% v roce 2010 na 8,6% v roce 2030. Počet muslimů žijících v severní Evropě, jejíž součástí je Spojené království, se očekává, že vzroste z 3,8 milionů v roce 2010 na 7,5 milionů v roce 2030. Muslimové tvoří asi 7% obyvatel severní Evropy, což představuje nárůst z 3,8% v roce 2010. Počet muslimů v jižní Evropě – která zahrnuje Řecko, Itálii, Portugalsko, Španělsko a jiné země mimo EU, se má zvýšit o 3,1 milionů z 10,7 milionů v roce 2010 na 13,8 milionů v roce 2030.

¹⁹ PEW RESEARCH CENTER FORUM O NÁBOŽENSTVÍ A VEŘEJNÉM ŽIVOTĚ. *Budoucnost globálního muslimského obyvatelstva* [online]. 27. 1. 2011 [cit. 2012-03-11]. s. 124. Dostupné z WWW: <http://www.pewforum.org/uploadedFiles/Topics/Religious_Affiliation/Muslim/FutureGlobalMuslimPopulation-WebPDF-Feb10.pdf>.

Pokud se zaměříme na jednotlivé země pak údaje získané ze zprávy agentury Pew Forum ukazují, že největší nárůst muslimů v příštích dvaceti letech bude představovat především pro Spojené království, kde se dle odhadů ve Velké Británii počet muslimů téměř zdvojnásobí z 2,9 milionů v roce 2010 na 5,6 mil. v roce 2030. Očekává se, že do roku 2030 bude 8,2% britské populace tvořeno muslimy, kteří v roce 2010 tvořily 4,6%. V tomto ohledu se má za to, že Spojené království bude mít v roce 2030 stejný počet muslimů jako Německo, které očekává růst muslimské populace z 4,1 milionů v roce 2010 na 5,5 milionů za stejné období. Francouzská muslimská populace očekává růst z 4,7 milionů obyvatel v roce 2010 na 6,9 mil. v roce 2030. Ačkoli Itálie, Švédsko, Španělsko, Belgie a Rakousko mají nižší růst muslimské populace v daném období od roku 2010 do 2030, než Spojené království, Německo a Francie, předpokládá se, že muslimská populace v Itálii a Švédsku stoupne více jak dvojnásobně. Zatímco ve Španělsku, Belgii a Rakousku se pouze zvýší.

Tab. 2 Země s největším nárůstem počtů muslimů 2010-2030²⁰

	ODHADOVANÉ POČTY MUSLIMŮ	PLÁNOVANÉ POČTY MUSLIMŮ	PŘEDPOKLÁDANÉ NUMERICKÉ ZVÝŠENÍ
ZEMĚ	2010	2030	2010-2030
Belgie	638 000	1 149 000	511 000
Francie	4 704 000	6 860 000	2 156 000
Itálie	1 583 000	3 199 000	1 617 000
Německo	4 119 000	5 545 000	1 426 000
Rakousko	475 000	799 000	324 000
Spojené království	2 869 000	5 567 000	2 698 000
Španělsko	1 021 000	1 859 000	838 000
Švédsko	451 000	993 000	542 000

Evropská populace muslimů stále stoupá, kdy hlavní příčinou je vyšší porodnost muslimských žen oproti ostatním ženám v Evropě. Na základě analýzy současných trendů v Evropských zemích, jejichž údaje jsou k dispozici, mají muslimské ženy v průměru 2,2 dětí, ve srovnání s nemuslimskými ženami, které mají v průměru 1,5 dětí. Na základě dostupných údajů je zřejmé, že postupem času došlo ke snížení porodnosti u muslimských žen téměř o dvě třetiny během deseti let. Další populační

²⁰ PEW RESEARCH CENTER FORUM O NÁBOŽENSTVÍ A VEŘEJNÉM ŽIVOTĚ. *Budoucnost globálního muslimského obyvatelstva* [online]. 27. 1. 2011 [cit. 2012-03-11]. s. 126. Dostupné z WWW: <http://www.pewforum.org/uploadedFiles/Topics/Religious_Affiliation/Muslim/FutureGlobalMuslimPopulation-WebPDF-Feb10.pdf>.

vývoj očekává, že v příštích letech bude opět docházet, ke snížení porodnosti muslimek oproti tomu by mělo dojít k mírnému navýšení porodnosti nemuslimských žen. V tomto směru je sledován i poměr mužů k ženám, neboť ty se podílejí na plodnosti žen. Obecně lze říci, že se v Evropě nachází více muslimských mužů než žen, neboť přistěhovalci, kteří jdou za prací, opouští svoji rodinu ve snaze najít lepší ekonomické příležitosti.

Tab. 3 Porodnost muslimů a ne-muslimů.²¹

ZEMĚ	2005-2010			plánováno 2025-2030		
	MUSLIMSKÁ POPULACE	NEMUSLIMSKÁ POPULACE	ROZDÍL	MUSLIMSKÁ POPULACE	NEMUSLIMSKÁ POPULACE	ROZDÍL
Belgie	2,5	1,7	0,9	2,2	1,7	0,5
Bulharsko	1,8	1,3	0,4	1,7	1,4	0,3
Dánsko	2,7	1,8	0,9	2,4	1,8	0,6
Finsko	3,3	1,8	1,5	2,8	1,8	0,9
Francie	2,8	1,9	0,8	2,4	1,9	0,5
Irsko	3,0	1,9	1,1	2,6	1,9	0,7
Itálie	1,9	1,4	0,6	1,8	1,4	0,4
Německo	1,8	1,3	0,5	1,7	1,4	0,3
Nizozemí	2,7	1,6	1,0	2,3	1,7	0,6
Rakousko	2,4	1,3	1,1	2,1	1,4	0,7
Rumunsko	1,4	1,3	0,0	1,4	1,4	0,0
Řecko	1,8	1,6	0,2	1,9	1,7	0,1
Spojené království	3,0	1,8	1,2	2,5	1,8	0,8
Španělsko	1,6	1,4	0,2	1,5	1,4	0,1
Švédsko	2,5	1,8	0,8	2,3	1,8	0,5
Průměr v těchto zemích	2,3	1,6	0,7	2,1	1,6	0,5

V Evropské unii, byla provedena studie, kdy tato studie zjistila, že ze 47 milionů migrantů v Evropské unii je 26 milionů (56 procent) křesťanů, kdy polovina toho, 13 milionů je muslimských přistěhovalců, kteří tvoří jen 27 procent z celkového počtu. Studie zjistila, že na světě 214 milionů lidí, kteří se přestěhovali z jejich domovské země za životem žít v jiné zemi, kdy 106 milionů (49 procent) jsou křesťané, zatímco okolo 60 milionů (27 procent) jsou muslimové.

Největší demografické změny by mohly pocházet z Turecka, neboť se stále spekuluje o jeho vstupu do Evropské unie. Avšak jeho vstup je stále otázkou.

²¹ PEW RESEARCH CENTER FORUM O NÁBOŽENSTVÍ A VEŘEJNÉM ŽIVOTĚ. *Budoucnost globálního muslimského obyvatelstva* [online]. 27. 1. 2011 [cit. 2012-03-11]. s. 131. Dostupné z WWW: <http://www.pewforum.org/uploadedFiles/Topics/Religious_Affiliation/Muslim/FutureGlobalMuslimPopulation-WebPDF-Feb10.pdf>.

2.3 Šíření islámu

Zakladatelem islámu byl prorok Mohammed, který se narodil v městě Mekka kolem roku 571 n. l.. Islám se vojenskými výboji v 8. a 9. století šířil podél pobřeží Středoziemního moře, podél Atlantského oceánu v Africe, na východě k řece Indus, na západě až do Španělska. V 13. a 14. století, jak rostla turecká říše, šířil se islám dále do Indie a Číny, zásluhu na tom měli i mongolští princové, kteří přestoupili na islámskou víru. Po pádu Konstantinopole v roce 1453 se islám dostal až do východní Evropy.²²

V dnešní době se islám šíří jednak mírovou cestou (přistěhovalectví a vysoká porodnost muslimů) a jednak cestou bojovou (džihád). Mírovou cestou se šíří také zejména v některých oblastech střední Asie, Rusku a v Evropě. Někdy šíření islámu do Evropy napomáhají i muslimské státy, které podporují výstavbu mešit a komunitních center.

Jedním z důvodů, proč se islám i v současnosti tak rychle a nenásilně šíří, je jednoduchost, přesvědčivost a logika jeho doktríny. Islám vyzývá k víře v Jednoho Jediného Boha, který jako jediný zasluhuje uctívání. Islám opakovaně vyzývá člověka, aby využil svou schopnost logicky přemýšlet a zkoumat podstatu věcí. V období rozkvětu islámské civilizace, které trvalo po mnoho staletí, se rozvinul všestranně pokrokový způsob života, vzkvétaly univerzity a vzdělávací instituce. Sloučení nových a starých myšlenek a poznatků z Východu a Západu s sebou přineslo nesmírný pokrok v oblasti lékařství, matematiky, fyziky, astronomie, zeměpisu, architektury, umění, literatury a dějepisu. Mnoho klíčových poznatků a soustav, například algebra, arabské číslovky a také pojem nuly (která je nepostradatelná v pokročilé matematice) se dostalo do středověké Evropy díky islámským vědcům a badatelům. V tomto období byly vynalezeny mnohá lékařská náčiní a postupy i jiné důmyslné přístroje, jako například kvadrant či kvalitní navigační mapy, které později umožnily Evropanům podnikat známé objevné cesty. Islám představuje pro věřící jasné, srozumitelné, logické a praktické náboženství. Vede člověka k maximální zodpovědnosti za všechno, co dělá, a také mu ukazuje způsob chování do nejmenších detailů.

Muslimové, kteří jsou velmi různorodá skupina, se pomalu dostávají i do politiky, kde se úspěšně adaptují.

²² BUTTERWORTH, J., LANGLEY, M. a ALLAN, J. *Víry a vyznání*. Praha: Slovart, 1994, s. 63.

3. Místo a úloha euroislámu

Místem, zdali se to tak dá nazvat, je z geografického hlediska Evropa, respektive místem euroislámu je novodobá evropská společnost tvořená muslimskou populací a konvertity. Západní společnosti hledá vhodné formy soužití s muslimy, aby nedošlo k závažným společenským problémům, za nimiž je potřeba hledat ohrožení sociální soudržnosti. V tomto ohledu mohou nastat dvě alternativy soužití – buď se muslimové uzavřou do ghett, nebo se budou integrovat. Druhou alternativu reprezentuje tzv. euroislám, který má být integrovaný do evropské společnosti, sdílet hlavní hodnoty společně se západními společnostmi a akceptovat individuální lidská práva.

Euroislám je evropská varianta islámu, která si klade za cíl vytvořit verzi islámu slučitelnou s evropskými tradicemi a životními podmínkami v Evropě. Reaguje na postupné modernizační proměny uvnitř muslimských komunit, jež hledají cestu smíru mezi vírou a životem v moderních společnostech uvnitř Evropy. Je liberální formou islámu, která se hlásí k participaci na společenském a politickém životě. Významným hlasatelem euroislámu se stal Táriq Ramadán.

Euroislám je v Evropě přijímán buď jako možné východisko pro udržení soudržnosti společností a snahu o začlenění muslimů do společnosti nebo jako příliš idealizovaný reformní směr skupiny muslimských intelektuálů.²³

Euroislám je odlišný také tím, že přivedl na svět novou generaci muslimů, která z části prošla sekularizovaným školstvím a nepoznala realitu zemí, z nichž pochází jejich rodiče či prarodiče. Jejich identita je konstruována za jiných okolností, než u generací, které byly socializovány v zemích původu. V evropských státech nejsou vzácností různé sdružení, nadace, rady, instituty a federace muslimů, jejichž aktivity úzce souvisí s mešitami. Velký počet muslimů zůstává mimo působení těchto organizací. Uvnitř komunit dochází k názorovým střetům, v jejichž pozadí jsou etnické rozdíly. Přesto je za jádro identity považován islám. Euroislám má být integrovaný do evropské společnosti, sdílet hlavní hodnoty společně se západními společnostmi a akceptovat individuální lidská práva.

Projekt euroislám se zaměřuje na podporu mladých Evropanů k zahájení mezikulturního a mezináboženského dialogu, zajistit větší znalosti o islámu a islámské kultury a přijít ke vzájemnému respektu a porozumění. Zejména mladá generace musí

²³ TOPINKA, D. *VÝZKUMNÁ ZPRÁVA. INTEGRAČNÍ PROCES MUSLIMŮ*. [Online]. 2006/2007 [Cit. 2012-01-30]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/integrace_muslimu.pdf>.

překonat rozdíly mezi muslimy a západním lidem, začít vidět, co máme společného a vytváření obohacující způsob, jak žít spolu.

Během posledních 20 let v Evropě vyrostla mladá generace muslimů, potomků imigrantů, kteří přicházeli před zhruba 50 lety do Evropy za prací a plánovali svůj návrat domů. V Evropě praktikovali své znalosti o islámu a pokračovali v praktikování svého náboženství tak, jak si jej pamatovali ze svých zemí původu. Jejich děti se narodily v Evropě, osvojily si jazyk a získaly lepší vzdělání než jejich rodiče. Euroislám by měl napomoci tomu, aby tato nová generace a nejen ona se lépe začlenila v multikulturní evropské společnosti.

Již dávno nastal čas pro změnu. Starou koncepci rozdělení světa na dva, na islámský a neislámský je třeba změnit. Evropa umožňuje muslimům praktikovat jejich náboženství. Náboženství by však nemělo vycházet z kultury, evropští muslimové by měli být jen muslimové, ne turečtí, pakistánští muslimové a podobně. Je třeba být aktivními občany Evropy a vytvořit evropskou islámskou kulturu. Jak? Respektováním islámských zásad a zároveň přijmutím evropských zvyků.

Euroislám je brán jako nový směr, začátek, ale musíme si uvědomit, zda je pro země Evropské unie výhodné nechat muslimy integrovat ve jménu „nového“ vyznání a vzdát se svých hodnot ve jménu otevřenosti a demokracie vůči všem náboženstvím včetně islámu.

Myšlení se mění rychle. Islámské asociace budují mosty, povzbuzují muslimské obyvatele k účasti ve volbách, stále více slýcháme o významných lidech – muslimech, ale přes všechnu tuto energii a pokrok, viditelné v zemích s delší přítomností muslimů, den kdy budou muslimové a ne-muslimové žít spolu v harmonii je stále v nedohlednu. Stále existuje uvnitř muslimských komunit mnoho překážek, které je třeba odstranit. V tomto směru je brán euroislám jako nový směr společného soužití.

Myšlenka evropského islámu není jen výsledkem zbožných přání západních liberálů. Po soužití islámu s evropskými společenskými a kulturními tradicemi a trendy volají také přední muslimští intelektuálové. „Bassam Tibi z Goettingenské university říká, že aby se mohli evropští muslimové zapojit do evropské společnosti, musí skloubit islám s náboženským a politickým pluralismem, zásadou oddělení církve a státu a uznáním lidských práv jednotlivce. Jiný muslimský akademik, Tarik Ramadán, který působí ve Švýcarsku, píše ve svých knihách jak být evropským muslimem. Islámské učení dělí svět na dva prostory: Dar al-Islám (Dům islámu) a Dar al-Harb (Dům války). Ramadán však navrhuje novou kategorii: Dar al-Šahada (Dům věřících) platnou pro

pluralitní společnost, kde si muslimové mohou zachovávat svou víru, ale zároveň se mohou plně podílet na všech aspektech nového prostředí, v němž žijí“.²⁴ Ramadán za tímto účelem prosazuje přezkoumání klíčových muslimských textů ve snaze odlišit trvalé a podstatné od pomíjivého a podmíněného a oddělit tak islám od jeho tradičního sociálního a kulturního prostředí na Blízkém východě. Jeho myšlenky zpochybňují předpoklad, že pokud má islám vzkvétat, musí kontrolovat veškerý politický, sociální a kulturní život. Podle Ramadána by muslimové, žijící v Dar al-Šahada, měli přijmout výhody a zodpovědnosti občanství nové země jako závaznou povinnost.

Euroislám je pro muslimy v Evropě způsob, jak vychovávat vlastní evropské komunity a mluvit o rovnováze mezi muslimskou a západní komunitou hledat řešení, aby už nebyl rozdíl mezi muslimskou a západní společností v Evropě.

²⁴ DOUGLAS, E. S. *Evropský islám nebo islámská Evropa? Muslimové v Evropě* [online]. 2006 [cit. 2011-10-24]. Dostupné z WWW: <<http://liberalnimuslimove.blog.cz/0606/evropsky-islam-nebo-islamska-evropa>>.

4. Problémy bránící muslimům integrovat se do členských zemí EU

Některé z menšin, které žijí na území Evropské unie, nejsou od nás ve vnějších znacích příliš odlišné. V případě muslimských komunit je to jiné, majoritní společnost je většinou rozzlobená s tím, že se tato muslimská menšina nepřizpůsobila, že se chová podle svého a nám všem ostatním přináší pouze problémy. Za většinou problémů mezi většinou a menšinou lze obecně vzít za to, že tímto problémem je vzájemná komunikace, která tvoří riziko nepochopení. V rámci komunikace ať už z aktivní či pasivní si musíme uvědomit, že je tu několik faktorů, které komunikaci ovlivňují a zároveň dotváří určitý náhled nad daným tématem. Všeobecně jde o to, v jaké společnosti vyrůstáme a s jakými hodnotami, jak vnímáme své okolí, jakou úlohu u nás mají předsudky a jak moc jsme schopni komunikovat s naším okolím.

Obyvatelé Evropské unie podle dostupných statistik a výzkumů obávají tzv. Islamizace Evropy, kdy vycházejí především z informací, které přijímají pomocí různých celosvětových médií. Mezi základní problém muslimů žijících v Evropské unii patří integrace a adaptace.

Ve světě, včetně Evropy, dosud přetrvává mylný názor, že islám je "exotický", či dokonce v něčem "extrémní", vzhledem na společensko-politickou situaci, která dnes ve světě panuje. Je to pravděpodobně způsobené i tím, že náboženství v pravém slova smyslu je dnes v tzv. západní civilizaci zatlačeno na okraj zájmu, zatímco islám je způsobem života, a proto jej velká většina muslimů staví vždy na první místo. Praktikující muslimové nedělají rozdíly mezi světskými a náboženskými záležitostmi. Muslimové věří, že náboženské principy a zákony obsažené v islámském právu – šari‘a nesmějí být brány na lehkou váhu. A proto jsou všechny otázky, týkající se víry, pro muslimy velmi důležité a aktuální.

Historicky vzato, byly integrační politiky několika západoevropských zemí, mezi které patří zejména Nizozemí a Velká Británie, založeny na ideologických základech multikulturalismu. Nárůst počtu nových přistěhovalců způsobil při návrhu konkrétních integračních procesů odlišné, od předchozích modelů, jako je regionalismus ve Velké Británii nebo pilíře v Nizozemsku.

„Průzkumy napříč Evropskou unií sice prokázaly, že muslimové mají snahu se do společnosti integrovat, ale čelí množství společenských překážek. Například míra zaměstnanosti je u lidí s původem mimo EU nižší, než u rodilých obyvatel. Jednou

z příčin jsou i jazykové bariéry. Problémy se kumulují a frustrují druhou a třetí generaci. Zatímco v Británii 70 procent přistěhovalců první generace cítí stejnou příslušnost ke své obci jako ke svému novému domovu, mezi 16-ti až 24letými je podíl jen 62 procent v neprospěch země, v níž se narodili²⁵.

Pravdou je, že většina muslimských imigrantů přicházela a stále přichází do Evropy s nadějí na lepší život a že tyto naděje jsou pro ně důležitější než jakékoli obavy, jež by mohli mít kvůli tomu, že budou žít ve společnosti ovládané ne-muslimy – což islám tradičně zapovídá. Většinou se skutečně s větší či menší námahou asimilovali a po způsobu ostatních menšin "naturalizovali" jako britští, francouzští, italští a další muslimové. Jejich náboženský život vzkvétá: jestliže před nějakými padesáti lety byla v celé Evropě mešit jen hrstka, dnes jich má každá přední země přes tisícovku a ve Francii i v Německu jich je něco mezi pěti a šesti tisíci. Všude úspěšně operují muslimské nátlakové a zájmové skupiny i charity; jen v Británii existuje na 350 muslimských orgánů toho či onoho druhu.

Problém muslimských komunit v Evropské unii není pouze na jejich straně, jedná se o problém vyplývající i ze vztahu společnosti a legislativy daných členských zemí Evropské unie. Rovněž touha Evropanů po toleranci, brání jejich schopnost kritizovat islám stejným způsobem jako např. křesťanství. Neboť každá kritika islámu sebou nese riziko obrany muslimů, neboť veškerou kritiku berou jako hanobení islámu.

4.1 Integrace a asimilace

Integrací rozumíme soužití jednotlivců ze dvou či více skupin s odlišnými kulturními vzorci, pravidly chování, stupnicemi hodnot, apod., které umožňuje jednotlivcům náležejícím do jakékoli z těchto skupin ponechat si jejich specifika, a zároveň zaručuje členům všech těchto skupin rovnoprávné postavení (nedochází tedy k diskriminaci členů některé skupiny). Pojmem asimilace rozumíme kulturní či jazykové rozplynutí jedné kultury (obvykle menšinové) v kultuře majoritní (většinové).

Adaptovat se na nové podmínky v majoritní společnosti může mít různé scénáře: od bezproblémového soužití po nevraživost a vytlačování na okraj společnosti.

Na proces integrace muslimů v evropských zemích jsou odlišné názory. Na jedné straně jde o bezproblémové začlenění do nové společnosti, na straně druhé jde o nekonečný

²⁵ KAROLY, L. *Každý pátý občan EU bude za čtyřicet let muslim*[online]. 2009 [cit. 2012-02-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/175981-kazdy-paty-obcan-eu-bude-za-ctyricet-let-muslim.html>>.

boj a odmítavost se plně integrovat do nové země. Pozoruhodná situace nastala v mnoha zemích Evropské Unie u mladé generace přistěhovalců, která se už narodila v Evropě. Mnozí její příslušníci se zcela integrovali a začali žít jiný život, ale část z nich je naopak k Západu ještě daleko kritičtější a nenávislnější, než jejich rodiče. Bylo zjištěno, že dnešní mladá generace evropských muslimů ve většině případů, na rozdíl od svých rodičů a prarodičů, necítí potřebu nechat si svou islámskou identitu a religiozitu dovážet z rodných zemí svých předků. Jejich domov je v Evropě a potřebují tak identitu, která v sobě skloubí obojí: islám i Západ. Rovněž je zde nová generace muslimských dívek a žen, které jsou aktivní, vzdělané, uvědomělé a hledají způsob jak se vyrovnat s jejich mužskými protějšky. Mladí muslimové vesměs odsuzují terorismus. Tato nová identita mladých evropských muslimů je svobodně volitelnou alternativou, k níž se mohou dobrovolně hlásit, aniž by zároveň museli snášet autoritativní politickou sílu v arabském světě. Proces integrace v jednotlivých členských zemích Evropské unie se liší.

Z pohledu integrace můžeme tento proces začlenění rozdělit na dvě cesty. První cestou je bezproblémové začlenění muslimů do evropské společnosti, bez jakýchkoliv komplikací. Druhou cestou je však integrace neúspěšná. S neúspěchem samozřejmě souvisí jednak přijímání nových muslimů v dané zemi, legislativa, ale také, a to hlavně, sem patří nepřizpůsobivost samotných muslimů.

Když západoevropské země potřebovaly levnou pracovní sílu, musely se smířit s tím, že přišli Afričané, Turci, tedy muslimové. Přinášeli si s sebou svou kulturu a tradice. Jistě by bývalo pohodlnější, kdyby se všichni asimilovali, přijali evropský styl života; to že se z nich nestali křesťané, se jim dalo tolerovat, pokud svými vlastními tradicemi a zvyky nezačali dráždit většinové prostředí. Evropa se musela začít učit toleranci a přesvědčila se, že to, co jí zpočátku dělalo potíže a do čeho se jí nechtělo, se časem změnilo ve výhodu, možná i požehnání. V tomto názoru nás utvrzuje skutečnost, že přistěhovalci, kteří dostali šanci, v mnoha státech obohacující společné dílo a zvětšují množinu občanů, kteří jsou odpovědnými členy obce. Často platí, že prospět druhému znamená prospět i sám sobě.²⁶

Někdy se setkáme s tím, že ať už jde o přistěhovalce nebo již novou generaci muslimů, kteří se v Evropě narodili, se samotní muslimové prostě do nové společnosti integrovat nechtějí. Členské země a jejich obyvatelé se potýkají se skupinami nepřizpůsobivých muslimských „ghet“. Zjistíme, že chyba není v tom, že by ostatní

²⁶ KŘÍKAVOVÁ, A. et al. *Islám: ideál a skutečnost*. Praha: Baset, 2002, s. 298.

obyvatelé jako společnost tyto muslimy nechtěla přijmout. Jde o to, že samotní muslimové se záměrně nechtějí integrovat, a snaží se v novém domově vytvářet svůj islámský svět. Jejich cílem není, se začlenit a tzv. splynout s davem, ale záměrně se chtějí odlišovat, šířit svoje vyznání a víru, tvořit si tak vlastní zemi uvnitř Evropské unie. Jednají podle svých vlastních islámských tradic, zvyků a práv, dalo by se říci, že příslušnost ke komunitě je vnímána výrazně ortodoxně, každého kdo se snaží vymanit (zejména v případě mladých žen), vyloučí komunita ze svého středu, často dochází k vraždám dívek, jejichž emancipační snahy jsou vnímány jako pošpinění cti celé rodiny. „Např. v Německu se odhaduje, že každoročně dochází k 70-100 vražd ze cti. Existují i čtvrti jako Berlín-Kreutzberg v nichž se muslimská společnost stává většinou, kdy na tuto problematiku doplácí celá společnost a dané země“.²⁷ Tito muslimové chtějí, aby se jejich náboženství rozrůstalo napříč celým světem bez ohledu na to, zda tím porušují zákony daných zemí.

Do nedávna neexistovala jednotná legislativa všech členských zemí Evropské unie, co se týká imigrační politiky, v prosinci 2011 byla přijata evropským parlamentem směrnice, která se zabývá problematikou spojenou s imigrací ze třetích zemí. Pokud se podíváme blíže na jednotlivé země, zjistíme, že islám je v nich ve velké míře již rozšířen. Každá země měla svůj vlastní model přístupu k muslimům, integraci, kdy nešlo o všeobecný evropský model, euroislám.

Francouzský model – Francouzi se dlouhodobě snaží implementovat tzv. laický model integrace přistěhovalců, který je založen na myšlence republikanismu, stavící na tradicích revoluce z roku 1789- tedy hlavními hodnotami je síla občanství a rovnost všech před zákonem a státem. Žáci ve francouzských školách tedy nesmějí nosit žádné náboženské předměty, tedy ani kříž, ani burku. Tento model se nejvíce osvědčuje, je zaměřen na jednotlivé občany a snaží se o jejich asimilaci.

Britský model²⁸ – Podobně jako v Německu praktikuje tzv. anglosaský model multietnické integrace, který je označován jako komunitární. Ten nabízí alternativní identitu pro přistěhovalce, prakticky jim říká- budete-li dodržovat naše zákony, nemáme nic proti vašim zvykům, praktikovaným třeba i na veřejnosti. V roce 2009 britská vláda dovolila muslimským náboženským soudům rozhodovat v občanskoprávních věcech týkajících se rozvodů, finančních sporů a domácího násilí, což vyvolává obavu, že

²⁷ SASANKA. *Já muslim aneb Reportér v přestrojení* [online]. 2006 [cit. 2012-03-03].

Dostupné z WWW: <<http://eurabie.blog.cz/0607/ja-muslim-aneb-reporter-v-prestrojen>>.

²⁸JANDA, J. *Autocenzura:Bojíme se mluvit o evropských muslimech?* [online]. 2010 [cit. 2012-01-27].

Dostupné z WWW: <<http://jakubjanda.blog.idnes.cz/c/167880/Autocenzura-Bojime-se-mluvit-o-evropskych-muslimech.html>>.

muslimové vytvoří paralelní právní systém se stejnou autoritou, jakou má britský právní systém.

Německý model – je zde praktikován anglosaský model multietnické integrace jako ve Velké Británii. V Německu je celá pětina obyvatelstva tvořena imigranty nebo jejich potomky.

Nizozemí²⁹ – Nizozemský koncept „otevřené země a společnosti“, praktikovaný od 60. let dvacátého století měl původně ekonomický kontext, ostatně stejně jako v Německu a Velké Británii.

Švýcarsko³⁰ – je tradiční zemí několika kultur. Jeho občané však v listopadu 2009 v referendu vyjádřili vůli ke změně švýcarské ústavy, když 57% hlasujících vhodilo do volebních urn lístek s heslem „zákaz stavby dalších minaretů“.

Dalším pohledem na integraci muslimů v členských zemích Evropské unie můžeme brát z hlediska benevolence jednotlivých zemí ve vztahu k muslimským přistěhovalcům, neboť nová imigrační politika - směrnice, neřeší integraci a další problémy spojené s imigranty:³¹

Belgie - V zemi existuje zhruba 210 modliteben a působí zde 5 velkých asociací. Od oficiálního uznání islámu v zemi (1978) se islámu vyučuje ve veřejných školách i při mešitách (33 koránských škol). V Bruselu působí institut pro vzdělávání imámů a kazatelů. Komunita vydává časopisy a má pravidelný přístup do rozhlasu a televize. Nejvyšší rada belgických muslimů je označována jako jejich společná, multietnická reprezentace. Naturalizaci upravuje zákon z roku 1985, liberalizovaný v roce 1991. Občanství lze získat po 10 letech pobytu, u druhé generace na žádost rodičů nebo žadatele, když dovršil 18 let, u třetí generace automaticky. Volit mohou pouze belgičtí občané. Soudy uznávají polyganní manželství vzniklá ještě v původní vlasti.

Dánsko – Nachází se zde asi 55 modliteben a v Kodani je Islámské kulturní centrum. Islámu se učí ve veřejných školách a v 6 školách soukromých, které dostávají státní

²⁹ HULLIANE H. *Islam Online: Muslims in the Netherlands and Belgium* [online]. 2005 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z WWW: <http://www.islamonline.net/servlet/Satellite?c=Article_C&cid=1162385921901&pagename=Zone-English-Euro_Muslims%2FEMELayout>.

³⁰ BBC, *Swiss voters back ban on minarets* [online]. 2009 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8385069.stm>>.

³¹ MELICHAR, L. *Islámský fundamentalismus a Evropská unie*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010, s. 42-47.

subvence. Muslimové mají svůj tisk a přístup do rozhlasu. Cizinci mohou vstupovat do politických stran a účastnit se aktivně i pasivně komunálních voleb.

Finsko – V zemi je 15 mešit (modliteben), které organizují mimoškolní výuku islámu. Roku 1993 byl v Helsinkách ustaven Generální sekretariát pro islámské záležitosti v severovýchodní Evropě.

Francie – Zhruba 60% přistěhovalců pracuje v průmyslu a stavebnictví v zemi je asi 1000 adaptovaných modliteben a 50 nově postavených mešit. Ve veřejných školách se náboženství nevyučuje, existují však kurzy arabštiny a islámské civilizace. Islámské vzdělání organizují mešity, v Nièvre vznikl vysokoškolský institut pro vzdělávání imámů. Paříž je v Evropě po Londýně největším centrem arabské mediální produkce. Muslimové ve Francii jsou sdruženi do několika soupeřících asociací, takže rozdělení zatím brání ustavení jednotné reprezentace vůči státu. Francouzské občanství lze nabýt „právem půdy“ (ius soli); dítě narozené cizineckým rodičům ve Francii, žije-li v zemi alespoň 5 let, si mezi 16. -21. rokem věku může zažádat o občanství. Přistěhovalecká politika je ve Francii výrazným politickým tématem, přesto platí, že naturalizační politika je zde velmi benevolentní.

Irsko – Většinu muslimů zde tvoří studenti a inteligence. V roce 1997 byla otevřena velká mešita v Dublinu. Od roku 1990 zde působí islámská škola, 80 % nákladů na výstavbu a platy učitelů v plné výši poskytuje stát. TV přejímá některé programy ze Saúdské Arábie, s níž Irsko rozvíjí z ekonomických důvodů dobré vztahy. Po 6 měsících pobytu mají cizinci aktivní i pasivní volební právo účastnit se komunálních voleb. Mohou také zastávat funkce ve státní správě.

Itálie – V letech 1984 – 1995 byl realizován projekt velkého islámského centra (mešity) v Římě, jenž byl financován Saúdskou Arábií. Muslimskou komunitu tvoří převážně dělníci a nezaměstnaní. V zemi jsou 4 velké mešity. Islámu se vyučuje výhradně mimo veřejné školy. Mají vlastní tiskoviny, rozhlasové pořady (část hradí saúdská MBC), přístup do televize. Zákon Marielli, přijatý v roce 1990 na naléhání partnerů z EU, měl zamezit nelegálnímu přistěhovalectví, ale tohoto cíle nebylo dosaženo. Islámu se dostává uznání jako „přípustnému kultu“ spíše na regionální, než na celostátní úrovni.

Na druhé straně se v metropolitní zemi katolicismu daří rozvíjet různé formy křesťansko-islámského dialogu.

Lucembursko – V zemi se nachází 1 velká mešita a několik modliteben, které zajišťují také náboženskou výchovu. Občanství lze získat až po 10 letech pobytu.

Německo - V zemi je 1500 modliteben, 3000 různých asociací; školství si upravují spolkové země, islámu se vyučuje v rámci turečtiny a dále pak při mešitách. Politika občanství je založena na „ právu krve“ (ius sanguinis) a cizincům je občanství přiznáno nejdříve po 10–15 letech při splnění četných podmínek. Na podzim 1997 bylo znovu odmítnuto zavedení dvojího občanství pro děti cizinců žijících v SRN, a to z obavy před další rozsáhlou imigrací Turků a z jejich velké porodnosti. Právo účastnit se voleb do Bundestágu mělo roku 1998 pouze 160 000 občanů tureckého původu. Volí většinou levici, která je nakloněna zjednodušení zákonů ve prospěch imigrantů. SPD (sociálnědemokratická strana Německa) zvažuje možnost přiznávat občanství již po 8 letech pobytu, Zelení mluví dokonce o 5 letech. Děti narozené v SRN by měly nárok na občanství automaticky. Asi čtvrtina Turků v Německu je dnes postižena nezaměstnaností. Duchovní péče o turecké muslimy je upravena smlouvou s Tureckem.

Nizozemsko – V zemi je asi 300 modliteben; největší mešita je v Eindhovenu (od roku 1989). Některé městské úřady povolují svolávat v pátek věřící k modlitbě (adhán) za použití amplionu. Ve veřejných školách mají děti etnických menšin každý týden výuku rodného jazyka a kultury s tureckým nebo marockým učitelem. Soukromé konfesní školy jsou subvencovány státem. V zemi je asi 20 soukromých muslimských škol. Muslimové mají svůj tisk a pořady v rozhlase a televizi i vlastní rozhlasovou stanici IOS. Nizozemí od roku 1986 uznává Islám za náboženství rovnoprávné s protestantským a katolickým křesťanstvím a s judaismem. Církev ze své strany věnuje velkou pozornost mezi-náboženskému dialogu. Občanství lze získat naturalizací po 5 letech pobytu. Cizinci mají právo účastnit se komunálních voleb a referend a právo petiční.

Portugalsko – Moderní mešity jsou ve velkých městech, ve školách se islámu nevyučuje. Do země se dováží marocký tisk. Stát islám neuznává, zaručuje však

svobodu vyznání a sdružování. Od roku 1993 se upravují podmínky pro cizince, z nichž mnozí přicházejí ilegálně.

Rakousko – V zemi se nachází asi 80 modliteben, ve Vídni je velké Islámské centrum (financované Saúdskou Arábií); ve školách vyučují islámu imámové, většinou vyslaní z Turecka. Výukou se zabývá také asi 40 islámských asociací. Mají vlastní i dovážené tiskoviny a rozhlas a televize jim poskytují každoročně podle dohody krátký vysílací čas. Islámská náboženská obec, uznávaná zákonem již ve starém Rakousko-Uhersku, byla znovu uznána roku 1979, včetně její reprezentace Národní muslimské rady. Zákon z roku 1985 stanovil, že občanství lze nabýt narozením, je-li jeden z rodičů Rakušan, nebo naturalizací po 10 letech pobytu. Vídeň je významným mezinárodním centrem křesťansko-islámského dialogu.

Řecko – v zemi je asi 270 modliteben, v Thrákii v Komotini je velká mešita a 2 medresy. V Řecku je téměř 250 základních muslimských škol. Muslimové v Thrákii nepřijali kemalistické sekularizační reformy a uchovávají si tradiční islámské kulturní vzory. Ženy si za určitých podmínek mohou vybrat mezi občanskou a šarí'atskou právní úpravou rodinných vztahů. Politická práva mají jen řečtí občané; thráctí muslimové jimi jsou a mají v parlamentu dva poslance. Náboženská svoboda je zaručena ústavou. U thráckých muslimů se rodinné a dědické záležitosti řídí šarí'ou, kterou vykládá místní muftí. Islámští duchovní jsou placeni ze státní pokladny. Islám je v Řecku chápán jako tradiční náboženství a v tomto smyslu je zvýhodňován například oproti katolické církvi, která takový status nemá.

Spojené království – V zemi je asi 1000 modliteben. Výuka ve školách zahrnuje 6 velkých světových náboženství; muslimové mají i vlastní kurzy při mešitách a 16 středních škol. V Londýně vycházejí prestižní arabské deníky, kontrolované saúdským kapitálem a více než stovka periodik v angličtině a různých jazycích muslimského světa. Rozhlas MBC vysílá arabsky, BBC má svůj servis pro zahraničí. K emigrantům se obrací více než 60 nezávislých rozhlasových stanic. O muslimském dění v Británii informuje komunita vlastním časopisem Q News. British Nationality Act z roku 1981 rozlišuje tři stupně státní příslušnosti. Volné stěhování v EU zaručuje přistěhovalcům pouze plné občanství, získané po rodičích nebo naturalizací po 5 letech pobytu a přísahou. Občané států Commonwealthu patří do dalších skupin. Podle

zákona z roku 1976 stát jedná s reprezentacemi „národních komunit“ Muslimské organizace se snaží prosadit pro své příslušníky šarí'atské rodinné právo a získat státní podporu pro muslimské školy. Perspektivu v tomto směru otevřelo parlamentní usnesení z ledna 1998, kterým se přiznává finanční podpora prvním dvěma muslimským školám. Znamená to, že tak dosahují státního uznání. V některých oblastech byli muslimové zvoleni do místních zastupitelstev. V parlamentních volbách v roce 1997 byl za labouristy poprvé zvolen muslimský poslanec.

Španělsko – Ve španělské společnosti, zvláště v Andalusii, se projevují určité islamofilní tendence návratu k pramenům a někdy ke konverzím. V zemi je asi 50 modliteben, 5 velkých mešit, v Madridu je významné Islámské kulturní centrum (financoval saúdský král Fahd) a Velká mešita Abú Bakra. Výuka islámu se zvolna rozvíjí. Komunita využívá dovážených tiskovin a vydává vlastní odbornou revui Verde Islam. Občanství závisí na ius sanguinis. Muslimům je zaručena svoboda vyznání, islám má od roku 1989 statut „zakořenění“ a stát uznává reprezentativu Federace islámských náboženských společenství FESRI, která sdružuje 12 muslimských asociací v zemi.

Švédsko – Muslimové v zemi se sdružují asi do 60 asociací, mají 3 mešity a další modlitebny (například v továrnách SAAB); ve státních školách je obecná výuka různých náboženství a kurzy v mateřském jazyce přistěhovalců; vlastní soukromá škola v Malmö od r. 1993. Tisk se převážně dováží; v rozhlase se vysílají subvencované pořady v cizích jazycích. Švédsko na rozdíl od SRN a jiných států neuzavřelo mezinárodní smlouvy s Tureckem a jinými muslimskými státy o islámském kultu a nepřijímá za takovým účelem cizí imámy a učitele. Legislativa umožňuje naturalizaci cizinců po 5 letech pobytu a od r. 1975 také pasivní a aktivní účast v komunálních volbách. Švédsko spolu s Řeckem jako jediné země EU uznávají v zemi šarí'atský sňatek za rovnocenný občanskému.

Velké skupiny muslimů žijí v západní Evropě také ve Švýcarsku a v Norsku. V obou zemích existují modlitebny a mešity. Švýcarsko nepovoluje výuku ve veřejných školách, Norsko naopak nepovoluje zřizovat soukromé muslimské školy. Získat

občanství je v Norsku poměrně snadné, ve Švýcarsku obtížné.³² Islám se v mnoha evropských zemích stal druhým největším náboženstvím. Konference pro sjednocení islámu v Evropě, scházející se od počátku 90. let ve švýcarském Davosu, zahrnují do svých údajů o Evropě celé Turecko a v duchu OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě) i všechny postsovětské státy. Islám dnes rozhodně k Evropě patří a patřil k ní v různých formách i v minulosti. Tuto skutečnost odráží Doporučení č. 1162 přijaté Parlamentním shromážděním Rady Evropy v září 1991, které vybízí k rozvíjení vzájemného poznání a spolupráce mezi evropskými společnostmi a muslimským světem.³³

Procesem integrace se v poslední době zabývá stále více zemí Evropské unie, možná právě s postupem času a narůstající muslimskou populací většině dochází, že integrace není pouze o tom, zda se některé skupiny chtějí nebo nechtějí integrovat. Integrace s sebou přináší mnoho problémů z různých oblastí. Může se jednat o problémy spojené s jazykovou bariérou, sociální péčí, zdravotnictvím, ekonomikou, kulturní, politické a další. Hlavním důvodem těchto problémů je samotná víra muslimů a přiklání se k jejich vlastnímu právu. „Přes náznaky, že muslimové se začínají úspěšně integrovat, podnikat a daří se jim i v akademické sféře v zemích jako je Francie a Německo, mnozí analytici tvrdí, že většina muslimů v západní Evropě je špatně začleněna do společnosti. Vyvolávají uzavřené etnické čtvrti, netají se vysokou kriminalitou a vyžadují použití práva šaría v Evropě, nošení závoje a jiné příklady jako důkaz v rozporu s evropskými hodnotami“.³⁴ Konflikty, které vznikají při integraci v rozporu s používáním islámského práva šaría jako je např. zahalování žen, vraždy ze cti apod. jsou pro evropskou společnost zcela nemyslitelné. Zahalování žen v evropské společnosti vyvolává různé názory, část společnosti to vnímá jako jeden z důvodů špatné integrace, respektive horšího přístupu k ní, kdy z těchto důvodů byla v některých zemích jako je Francie, Belgie a část Španělska uzákoněn zákaz nošení burek a nikábů. Tento zákaz vyvolal mnoho diskusí, kdy bylo především řešeno to, zda tento zákaz bude k něčemu dobrý, neboť většina muslimských žen a dívek, které se zahalují, chodí takto dobrovolně, kdy naopak tento zákaz způsobí, že díky ortodoxnímu přístupu k víře budou trávit všechny čas doma. Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že pokud Evropan přijede do islámské země a půjde, mimo turistická centra bude muset také

³² KROPÁČEK, L. *Blízký Východ na přelomu tisíciletí*. Praha, 1999, s. 191.

³³ KROPÁČEK, L. *Blízký Východ na přelomu tisíciletí*. Praha, 1999, s. 199.

³⁴ JOHNSON, T. *Europe: Integrating Islam* [online]. 2011 [cit. 2012-01-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.cfr.org/religion/europe-integrating-islam/p8252>>.

přijmout místní zvyky, neboť by se tak vystavil mnoha problémům. Dalším přehlížejším problémem u muslimských komunit bývají vraždy ze cti, které se běžně vyskytují i v zemích Evropské unie. Muslimský svět vnitřně společensky uznává vraždu ze cti. Tuto vraždu schvaluje rodinná rada a většinová společnost. Navenek sice mají muslimské komunity platné zákony, dle kterých bývá někdy vrah z tzv. cti dopaden a souzen, nic to však nemění na tom, že je v očích islámu hrdina, který půjde po smrti rovnou do ráje, kde zasedne po boku Alláha, protože zachránil čest své rodiny, mnohdy celé vesnice, či dokonce města tím, že zavraždil svou nevinnou a bezbrannou sestru, matku, či nějakou jinou ženu – často ještě dítě, ze své vlastní rodiny. A to třeba jen pro pouhé drby, či úsměv jediný. S tímto problémem se nejčastěji setkávají země jako Německo a Velká Británie. Zahalování a vraždy ze cti jsou jen zlomkem toho, co islám obecně schvaluje. Podle Benjamin Kurase je otázkou: „Jak přimět muslimy, aby se integrovali. Zaručený recept nikdo neobjeví, protože neexistuje. Kdo se integrovat nechce a komu jeho náboženství integraci zásadně zakazuje, toho k životu po našem nikdy nedonutíme.“³⁵

4.2 Předsudky

Předsudek je úsudek či názor, který nevychází ze spolehlivého poznání, ale z pouhého předpokladu. Obvykle vychází ze zobecnění nebo jiného zjednodušení zkušenosti. Předsudky patří k základním pilířům lidského přístupu ke světu a ve formě indukce jsou i základem moderní vědy. Jsou však náchylné ke zkreslování skutečnosti. Z hlediska postojů, které z předsudků vycházejí, můžeme některé předsudky považovat za pozitivní nebo naopak za negativní. Takto uvažujeme zejména o předsudcích vůči určitým osobám, lidským skupinám, rasám, kulturním a společenským institucím a podobně.³⁶ Podle Ottova slovníku naučného se předsudek vyznačuje jednak nedostatkem soudnosti, jednak tím, že na něm člověk trvá. Vzniká tím, že člověk k různým skutečnostem a tématům potřebuje zaujímat nějaký postoj, a to často rychle. Přebírá tedy mínění jiných, usuzuje podle prvního dojmu nebo nějakou dílčí zkušenost neoprávněně zobecňuje. Je však příznakem myšlenkové pohodlnosti, pokud toto předběžné stanovisko nepodrobí kritice, případně neopraví.³⁷

³⁵ KURAS, B. *Jak zabít civilizaci*. Praha: Baronet, 2011.

³⁶ *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. 2011 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99edsudek>>.

³⁷ *Ottův slovník naučný*, heslo Předsudek. Sv. 20, s. 612.

Z průzkumu, který byl proveden v osmi zemích západní a střední Evropy z iniciativy Institutu pro výzkum konfliktů a násilí v německém Bielefeldu v roce 2009 vyplývá, že z náboženství naráží na největší předsudky islám. "Ve všech zemích máme vyloženě vysoce negativní postoj vůči muslimům," poznamenal vedoucí výzkumu Andreas Zick.³⁸ Předsudky vůči muslimům měla polovina dotazovaných Evropanů, přes 54 procent by jich označilo islám jako "náboženství netolerance". Navíc 22 procent lidí je přesvědčeno, že většina muslimů omlouvá terorismus.

Dnešní společnost a s ní i celý svět je plný předsudků týkajících se oblastí politického, kulturního, sociálního, náboženského a v neposlední řadě rodinného soužití. Tyto předsudky jsou znatelné zejména ve vztahu k islámu. Na islám existuje řada názorů, od příznivých až po radikálně odmítající, a z toho plyne, že islám jako náboženství se pro mnohé, zvláště ty, kteří byli vychováni v křesťanském prostředí, jeví jako nepochopený a z hlediska jistých morálních a etických zásad jako naprosto zavrženíhodný. Většina těchto názorů pochází z nedostatku informací, mnohdy spíše z dezinformací. Evropané se nezdržují striktních soudů proti muslimům a jejich vyznání, aniž by ale byli s danou problematikou blíže obeznámeni. Proto je vhodné přinést hlubší porozumění islámu a jeho kultuře pro nemuslimský svět. Islám se dostává stále více do kontaktu s oblastmi světa, které jsou nemuslimské, a které mnohdy nemají příliš pochopení pro takto odlišnou kulturu. Z těchto důvodů je důležité, aby se dostaly do popředí spíše pravdy než zkreslené představy, které z islámu dělají nevráživé a násilné náboženství.

V Evropské unii se i přes předsudky a nedorozumění objevují mešity a s nimi i příklady, že muslimové a Evropané nejsou odsouzeni k věčnému nedorozumění.

4.3 Islamofobie

Termín islamofobie je relativně nový pojem, který můžeme ve zcela základních rysech charakterizovat jako předsudky, obavy, případně i nenávisť k islámu a muslimům. Je vnímána jako nepěkné označení nepěkného společenského jevu a zahrnuje široké spektrum projevů vyjadřujících nadřazenou přezíravost až nenávisť odpor proti muslimům, zvláště Arabům, ale i jejich souvěrcům, s nimiž, v západních zemích xenofobní jedinci či skupiny přicházejí v různých kontextech do styku. V praxi může být tento termín doprovázen projevy diskriminace, netolerance či rasismu.

³⁸ IHNED.CZ. *Průzkum: Až polovina Evropanů má předsudky vůči menšinám* [online]. 2009 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.ihned.cz/svet-evropa/c1-39099950-pruzkum-az-polovina-evropanu-ma-predsudky-vuci-mensinam>>.

Termín je sice staršího data než 11. září 2001, ale rozšířil se hlavně po těchto velkých teroristických útocích. Například v Evropě, ale není terorismus jedinou hlavní příčinou islamofobie. Mnoho evropských politiků mluví o narůstajícím muslimském přistěhovalectví do Evropy, které zanedlouho zásadním způsobem promění její tvář. Tito představitelé rovněž velmi často kolektivně odsuzují muslimy, volají po zpřísnění přistěhovaleckých politik evropských zemí a rozehrávají mezi svými sympatizanty nacionalistické a xenofobní vášně.³⁹

Zvláště ve druhé polovině 20. a na začátku 21. století byli mnozí z aktérů světového terorismu muslimové, a že v dnešním muslimském světě existuje a úspěšně se rozvíjí řada fundamentalistických islámských hnutí. Jejich role je však ve světových médiích často neúměrně přeceňována, přičemž zaniká fakt, že naprostá většina světových muslimů terorismus neschvaluje, ani příslušníky žádných fundamentalistických skupin není. Příčiny islamofobie mohou být různé. Mohou souviset jak s xenofóbií v rovině obecné, která souvisí s nenávisí vůči všem cizincům, popřípadě vůči některým skupinám cizinců a národnostním menšinám, nebo může být důsledkem nevědomosti a nevzdělanosti.

V Evropě vyvolávají islamofobii spíše populistické podněty. Výraz islamofobie se postupně rozšířil všude a vyjadřuje fenomén protimuslimského smýšlení, rétoriky i jednání. Averzi vůči muslimům cílevědomě živí populistické xenofobní strany, které si tak již zajistily volební úspěchy v několika evropských státech: ve Francii, v Rakousku, ve Švýcarsku, v Norsku, v Dánsku a v Nizozemsku. Po 11. září 2001 byla výrazně, až diskriminačně, zpřísněna vízová a imigrační politika vůči žadatelům z muslimských zemí v USA i v některých evropských zemích. Nejméně se islamofobie projevuje v akademickém a intelektuálním životě.

V Evropské unii islamofobní výstřelky sleduje Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie (EUMC). Vzhledem k tomu, že velká většina evropských muslimů se přistěhovala za účelem obsazení méně kvalifikovaných pracovních pozic, většina muslimů bývala sociálně-ekonomicky opomíjena v důsledku jejich třídní situace. Jako příklad tohoto přehlížení, 2003 EUMC zpráva řešení nezaměstnanosti ukazuje, že Pákistánci a Bangladéšané ve Velké Británii mají míru zaměstnanosti o téměř dvě procenta vyšší, zatímco širší populace se pohybuje kolem šesti procent. Podobný trend existuje také v Německu, kde největší skupina muslimů v zemi, a to turečtí muslimové,

³⁹ EVROPSKÉ MĚSTO: ČEJKA, M. *Islamofobie* [online]. 2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=354&Itemid=189>.

mají míru zaměstnanosti dvacet jedna procent v porovnání s vnitrostátní sazbou, která je někde kolem osmi procent. Údaje také ukazují, že spolu s tím, že je nižší míra zaměstnanosti, jednotlivci s muslimského původu v několika evropských zemích včetně Německa, Francie, Španělska a Nizozemí mají také horší výsledky ve vzdělání.

Ze správy EUMC – hlavní poznatky a závěry⁴⁰

- Mnoho evropských muslimů se setkává s diskriminací v oblasti zaměstnávání, vzdělávání a bydlení bez ohledu na svůj etnický původ nebo náboženský postoj.
- Diskriminaci muslimů lze připsat islamofobním postojům i rasistické a xenofobní nesnášenlivosti, tyto jevy jsou totiž často vzájemně propojeny. Nepřátelský postoj vůči muslimům je tedy třeba chápat v širším kontextu xenofobie a rasismu vůči migrantům a menšinám.
- I přes sporadické údaje o nábožensky motivovaných incidentech je zřejmé, že muslimové jsou vystaveni islamofobním projevům – od slovního vyhrožování až po fyzické útoky.
- Z dostupných údajů o obětech diskriminace vyplývá, že evropští muslimové jsou často neúměrně zastoupeni v oblastech s horšími podmínkami bydlení, úroveň dosaženého vzdělání se v jejich případě pohybuje pod obecným průměrem a míra nezaměstnanosti je naopak nadprůměrná. Muslimové často vykonávají zaměstnání, která nekladou vysoké nároky na kvalifikaci. Jako skupina jsou ve velké míře zastoupeni v hospodářských odvětvích s nízkými platy.
- Mnoho evropských muslimů, zejména mladých lidí, se na cestě za sociálním vzestupem potýká s překážkami, což může vést k pocitům beznaděje a sociálního vyloučení.
- Rasismus, diskriminace a sociální marginalizace jsou závažnými hrozbami pro integraci a soudržnost komunity.

S islamofobií souvisí samozřejmě i integrace a předsudky, je těžké se začlenit do společnosti, která i přes veškerá snažení odmítá muslimy pouze proto, že je nevzdělaná. Většina lidí ačkoliv žije v moderní společnosti nemá základní přehled o tom, co ve skutečnosti znamená islám, věří tomu, co slyší a vidí v médiích, kdy však málokdo si

⁴⁰ Zpráva EUMC: *Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia* [online]. 2006 [cit. 2011-12-06]. Dostupné z WWW: <<http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EUMC-highlights-EN.pdf>>.

uvědomí, že jen hrstka z toho co je v médiích je skutečně pravda a „ti“ zmiňovaní nejsou jejich sousedy. Pro mnoho muslimů, je často větší problém etnická odlišnost než samotné náboženské rozdíly. Setkávají se proto nejen s islamofobií, ale i s rasismem.

Závěr

Tato práce uvádí stručný souhrn údajů o muslimských komunitách v členských zemích Evropské unie. Pro pětinu obyvatel naší planety je islám nejen náboženstvím, ale současně i uceleným způsobem života. Muslimové prý vyznávají náboženství míru, milosrdenství a spravedlnosti. Islám patří mezi druhé nejrozšířenější náboženství na světě. Jak jsme se dozvěděli, islám sahá daleko do historie, kdy jsme si přiblížili jeho původ a zvyklosti, které k němu patří. Muslimové své tradice a zvyky dodržují individuálně podle vlastního uvážení.

Prognózy o vývoji muslimských komunit v Evropské unii jsou různé. Na jedné straně demografické údaje ukazují, že muslimská populace se stále zvyšuje, oproti tomu evropská klesá, dalo by se říci, že Evropa vymírá a její populace bude závislá na imigrantech. Na druhé straně se začíná Evropská unie obávat islamizace Evropy, kdy se více zabývá imigrační politikou a bezpečností. Rostoucí muslimská populace je předmětem zvláštního zájmu, nejde jen o nárůst přistěhovalců v Evropské unii, jde spíše o to, že muslimové představují zvláštní soubor problémů, mezi které patří i útoky ve jménu islámu. Dostupné údaje poukazují na dlouhodobý problém, kterým se stává velkorysost Evropy a její přílišná otevřenost k přistěhovalcům a imigraci. Tento problém Evropská unie začala řešit až v poslední době. Tzv. islamizace Evropy, kdy na toto téma vidáme stále nějaké články v médiích, není vyloučená, neboť evropská společnost je stále otevřená všemu, neboť je demokratická. V tomto směru by se Evropané měli zamyslet nad tím, že ne vždy je nutné být všemu otevřený, tolerantní. Musíme si přece hájit svoje zvyky, tradice a hodnoty, ke kterým jsme se dopracovali a vybojovali si je.

Provedené průzkumy a prognózy ohledně populace se stále mění. Porodnost klesá a muslimská menšina se rozrůstá daleko rychleji. Je však nutno podotknout, že na toto má vliv i několik faktorů jako sociální systém, ekonomika, politika aj. Není tedy předem jasné, zda to, že se předpovídá nárůst muslimské populace do budoucna, ve skutečnosti tak bude.

Evropská společnost nemá zájem na tom, aby Evropa byla izolovaná, ale zároveň nechce, aby docházelo k postupné islamizaci a islám tak ovládl celou Evropu, rovněž nechce válčit s islámem. Proto se zde nabízí otázka euroislámu, tedy nového směru, který by měl vyřešit propast mezi islámem a Evropou. Pro mladé generace muslimů je to celkem přijatelné řešení jak se nevzdát svého vyznání a přitom se plně integrovat do evropské společnosti. Avšak z analýz jednotlivých zdrojů vyplynulo, že

euroislám není pro většinu muslimů tak lákavý. Nelze s jistotou říci, zdali starší generace nebo ta mladší nemá zájem, neboť průzkumy ukazují, že část starší generace, která přišla původem za prací a poté se již nevrátila, se bez problému integrovala, popř. asimilovala do evropské společnosti jako tomu je u mnoho mladých muslimů, kteří se již v Evropě narodili. Euroislám je pojmem, pod nímž si každý představuje něco jiného. Znamená však demokratizování islámu do podoby západního myšlení tak, aby již nedocházelo k ortodoxnímu výkladu islámu a došlo tak k propojení Západu s islámem v harmonii.

Problémy, se kterými se potýká muslimská populace v Evropské unii je spousta, mezi hlavní patří integrace do evropské společnosti. Obecně se dá říci, že muslimské komunity jsou brány pro Evropany jako problémové. Problémy spojené s integrací jsou častým důvodem nepochopení mezi muslimy a evropskou společností. Nejde jednoznačně říci, že vždy za špatnou integrací stojí pouze muslimové, i když povětšinou tomu tak je. Je třeba si uvědomit, že rozhodně ne všichni muslimové patří mezi fundamentalisty a už rozhodně ne mezi teroristy. Naprostá většina si v zemích Evropské unie pouze přeje najít klidnější život, nicméně už z podstaty věci vyplývá, že mnohem více slyšíme o těch radikálnějších muslimech. Je ovšem pravda, že začleňování muslimů do většinové společnosti se jeví jako mnohem problematičtější, než u jiných skupin, protože právě muslimové jsou méně ochotní k ústupkům. Existují více či méně asimilované muslimské generace a každý stát volí svůj vlastní přístup.

V tomto směru bylo nastíněno několik problémů, které brání muslimům plně se integrovat, a z kterých poté vycházejí různé obavy, předsudky až islamofobie.

S tímto pojmem souvisí do značné míry objektivnost médií, vnímání muslimů v evropské společnosti a jako příčinu v tomto směru vidíme nevzdělanost a nedostatečnou informovanost. Islám není terorismus, přesto si většina lidí myslí, že ano a mnohdy chybně jej s islámem spojuje.

Pro zlepšení mezikulturních vztahů a vytváření tolerantní atmosféry v evropských zemích je nutné začít rozlišovat mezi muslimskými věřícími a lidmi zodpovědnými za násilí jakéhokoliv druhu, obecně pak soudit člověka na základě jeho konkrétního jednání, a nikoli podle jeho skupinové příslušnosti.

Práce upozorňuje, že islám byl a je součástí Evropy, a proto bychom se s ním měli více seznamovat a naučit se s ním i žít. Na druhé straně pro muslimské komunity

to znamená více akceptovat evropské chování, zvyky a zákony, neboť jinak jejich integrace do jednotlivých zemí Evropské unie nebude úspěšná.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ANDOUREK, J. Manželství s islámem. *Reflex*. Praha: Ringier ČR, 2010, roč. 21, č. 35, s. 28-31. ISSN 0862-6634.
2. BARRETT, D. V. *Sekty, kultury & alternativní náboženství*. Vyd. 1. Praha: IŽ, 1998. 411 s. ISBN 80-240-0066-0.
3. BUTTERWORTH, J., LANGLEY, M. a ALLAN, J. *Víry a vyznání*. 2. čes. vyd. Praha: Slovart, 1994. 199 s. ISBN 80-85871-27-0.
4. CARDINI, F. *Evropa a islám*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 295 s. Utváření Evropy; sv. 8. ISBN 80-7106-640-0.
5. DELCAMBRE, A. M. *Muhammad, slovo Alláhovo*. [Praha]: Slovart, 1996. 192 s. Horizonty. Náboženství. ISBN 80-85871-17-3.
6. HAERI, F. *Islám*. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2001. 254 s. ISBN 80-7202-922-3.
7. HUNTINGTON, S. P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Vyd. 1. Praha: Rybka, 2001. 447 s. ISBN 80-86182-49-5.
8. FROUZOVÁ, M. et al. *Mříže v ráji: muslimské ženy v Evropě*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2006. 173 s. ISBN 80-7021-847-9.
9. JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísní - společnost při ČT, 2005. 100 s. ISBN 80-903510-1-8.
10. KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí: dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1999. 284 s. Moderní dějiny; sv. 2. ISBN 80-7021-298-5.

11. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. Vyd. 2. Praha: Vyšehrad, 1998. 292 s. ISBN 80-7021-287-X.
12. KŘIKAVOVÁ, A., MENDEL, M. a MÜLLER, Z. *Islám: Ideál a skutečnost*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 1990. 367 s. Pyramida. ISBN 80-7038-012-8.
13. KURAS, B. *Evropa snů a skutečností*. 1.vyd. Praha: Baronet, 2007. 181 s. ISBN 80-7214-971-7.
14. KURAS, Benjamin. *Jak zabít civilizaci*. Vyd. 1. Praha: Baronet, 2011. 191 s. ISBN 978-80-7384-387-8.
15. LANGLEY, M. *Náboženství*. 1. vyd. Praha: Fortuna Print, 2000. 60 s. ISBN 80-86144-58-5.
16. Melichar, L. *Islámský fundamentalismus a Evropská unie*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. 66 s.
17. MUZIKÁŘ, Josef aj. *Islám a současnost*. 1. vyd. Praha: Academia, 1985. 107 s.
18. *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. V Praze: J. Otto, 1888-1909. 28 sv.
19. ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České Republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9.
20. TAUER, F. *Svět islámu: jeho dějiny a kultura: nástin politického, sociálního, hospodářského a kulturního vývoje zemí, do nichž proniklo učení arabského proroka, od jeho vystoupení do konce první světové války*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1984. 301 s.
21. VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie náboženských směrů v České Republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 440 s. ISBN 80-7178-798-1.

Elektronické zdroje

1. BBC, *Swiss voters back ban on minarets* [online]. 29. 11. 2009 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8385069.stm>>.
2. DOUGLAS, E. S. *Evropský islám nebo islámská Evropa? Muslimové v Evropě* [online] 2006 [cit. 2011-10-24]. Dostupné z WWW: <<http://liberalnimuslimove.blog.cz/0606/evropsky-islam-nebo-islamska-evropa>>.
3. Euro-islam.info. *European Muslim Population to Reach 8% by 2030*. [online]. 30. 1. 2011 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.euro-islam.info/2011/01/30/european-muslim-population-to-reach-8-by-2030-report-finds/>>.
4. EVROPSKÉ MĚSTO: ČEJKA, M. *Islamofobie* [online]. 2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=354&Itemid=189>.
5. Herding, M., *Muslims in European politics* [online]. 2009 [cit. 2012-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.euro-islam.info/key-issues/political-representation>>.
6. HULLIANE H. *Islam Online: Muslims in the Netherlands and Belgium*, [online]. 2005 [cit. 2012-01-23]. Dostupné z WWW: <http://www.islamonline.net/servlet/Satellite?c=Article_C&cid=1162385921901&pagename=Zone-English-Euro_Muslims%2FEMELayout>.
7. IHNED.CZ. *Průzkum: Až polovina Evropanů má předsudky vůči menšinám* [online]. 2009 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.ihned.cz/svet-evropa/c1-39099950-pruzkum-az-polovina-evropanu-ma-predsudky-vuci-mensinam>>.

8. JOHNSON, T. *Europe: Integrating Islam* [online]. 25. 7. 2011 [cit. 2012-01-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.cfr.org/religion/europe-integrating-islam/p8252>>.
9. JANDA, J. *Autocenzura:Bojíme se mluvit o evropských muslimech?* [online]. 2010 [cit. 2012-01-27]. Dostupné z WWW: <<http://jakubjanda.blog.idnes.cz/c/167880/Autocenzura-Bojime-se-mluvit-o-evropskych-muslimech.html>>.
10. KAROLY, L. *Každý pátý občan EU bude za čtyřicet let muslim*[online]. 2009 [cit. 2012-02-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/175981-kazdy-paty-obcan-eu-bude-za-ctyricet-let-muslim.html>>.
11. KIRKWOOD, C. R. *Muslim tváří EU* [online]. 21. 7. 2009 [cit. 2011-10-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.thenewamerican.com/world-mainmenu-26/europe-mainmenu-35/1460>>.
12. Novinky, *Každý pátý občan EU bude za čtyřicet let muslim* [online]. 10. 8. 2009 [cit. 2012-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/175981-kazdy-paty-obcan-eu-bude-za-ctyricet-let-muslim.html>>.
13. PITNEROVÁ, V. *Islám v české republice*. Olomouc, [online]. 2010 [cit.2012-02-02]. Dostupné z WWW: <http://theses.cz/id/in5ar1/pdf/Dipl_pr_final.pdf>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D..
14. THE PEW FORUM. *The Future of the Global Muslim Population* [online]. 27. 1. 2011 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.pewforum.org/uploadedFiles/Topics/Religious_Affiliation/Muslim/FutureGlobalMuslimPopulation-WebPDF-Feb10.pdf>.

15. SASANKA. *Já muslim aneb Reportér v přestrojení* [online]. 2006 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://eurabie.blog.cz/0607/ja-muslim-aneb-reporter-v-prestrojen>>.
16. TOPINKA, D. *Výzkumná zpráva. Integrovní proces muslimů*. [Online]. 2006/2007 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/integrace_muslimu.pdf>.
17. *Wikipedie: otevřená encyklopedie. Předsudek* [online]. 2011 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99edsudek>>.
18. *Wikipedie: otevřená encyklopedie. Islám* [online]. 2011 [cit. 2011-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Isl%C3%A1m>>.
19. *Zpráva EUMC: Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia* [online]. 2006 [cit. 2011-12-06]. Dostupné z WWW: <<http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/EUMC-highlights-EN.pdf>>.